

TUTKIMUSRAPORTTI

OULU

Kauppurienkatu 9, tontti 16/2 ja Torikatu 11, tontti 16/3

Kaupunkiarkeologinen koekaivaus

2.5.–10.5.2013 ja 24.6.–26.6.2013

AKDG3270:17, 21, 24, 28

MUSEOVIRASTO

KULTTUURIYMPÄRISTÖN HOITO | ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT

MARIKA HYTTINEN

Tiivistelmä

Oulun ydinkeskustassa, ns. Pallas-korttelissa, tonteilla 1/16/2 ja 1/16/3 toteutettiin kaupunkiarkeologiset koekaivaukset 2.5.–10.5.2013 ja 24.–26.6.2013. Kaivaukset toteutti Museoviraston Arkeologiset kenttäpalvelut. Tutkimukset edelsivät tontille kesällä 2013 toteutettavaa uudisrakennushanketta. Tontti 16/2 on luokiteltu kaupunkiarkeologisissa inventoinneissa (2002/2007) luokkaan 2 eli mahdollisesti säilyneisiin alueisiin ja tontti 16/3 luokkaan 1 eli todennäköisesti säilyneisiin alueisiin.

Kevään 2013 tutkimuksissa avattiin tontille 16/2 kaikkiaan kolme koeojaa, joista yhtä laajennettiin suurikokoisemmaksi kaivausalueeksi. Tontille 16/3 avattiin kaksi koeojaa tontin lounaisreunaan, jonne uudisrakennushankkeen kaivut ulottuivat. Yhteensä avattiin n. 108,8 m².

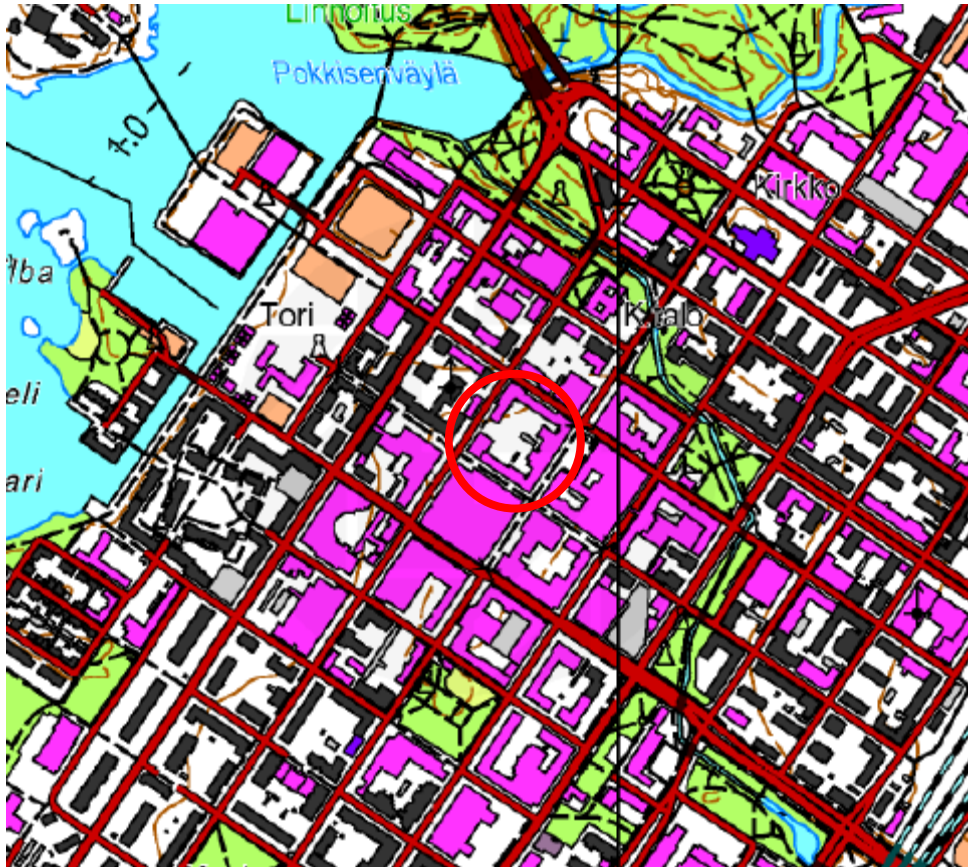
Tontin 16/2 itäosassa havaittiin säilyneitä kulttuurikerroksia. Alueelta dokumentoitiin kivijalallisen rakennuksen jäännökset, joka tulkittiin aitan perustukseksi koon ja tulisijattomuuden perusteella. Rakennuksen sisäpuolelta tuli esille kolme puuroskalla täytettyä kuoppaa, joista yhdessä oli uusiokäytetty tervatynnyri. Rakennuksen täyttökerroksista dokumentoitiin muutamia huonokuntoisia puuesineitä sekä talletettiin muutamia paloja keramiikkaa, ikkunalasia ja liitupiipun varsia. Tontilta 16/3 dokumentoitiin katkelma jyrkää kivijalkaa. Kivijalka on osa vuonna 1826 valmistunutta ja vuonna 1962 purettua ns. vanhan apteekin taloa.

Sisällysluettelo

Tiivistelmä	
Sisällysluettelo	1
Arkisto- ja rekisteritiedot	2
Peruskarttaote	3
1. Johdanto	4
2. Tutkimusalueen kuvaus ja historia	6
2.1 Aikaisemmat arkeologiset kaivaustutkimukset	9
3. Käytetyt metodit ja kaivausten kulku	10
4. Tontin 16/2 koeojat A-C sekä alue A: havainnot ja tulkinnat	12
4.1 Koeoja A, alue A ja rakenne AR1	12
4.2 Koeoja B	15
4.3 Koeoja C	16
5. Tontin 16/3 koeojat D ja E: havainnot ja tulkinnat	18
5.1 Koeoja D ja rakenne DR1	18
5.2 Koeoja E	19
6. Löydöistä	21
7. Yhteenveto	22
Lähteet	
Digikuvaluettelo	
Mustavalkokuvaluettelo	
Esinekuvataulut	
Poistettujen löytöjen luettelo	
Yksikkö- ja rakenneluettelo	
Stratigrafisten matriisien lukuohjeet	
Stratigrafiset matriisit	
Karttaluettelo	
Kartat	
Koordinaattilistaus	
Maanäytelistaus	
LIITTEET	
Makrofossiilianalyysi	

Arkisto- ja rekisteritiedot

Tutkimuskohde:	Kauppurienkatu 9, tontti 1/16/2 sekä tontin 1/16/3 lounaisreuna
Kaupunki:	Oulu
Tutkimuksen laatu:	Kaupunkiarkeologinen koekaivaus
Kohteen ajoitus:	1700-luku ja 1800-luku
Peruskarttalehti:	R4412G (TM35 -lehtijako)
Koordinaatit:	ETRS-TM35FIN: N 7210695 E 427835 (Kauppurienkatu 9)
Maanomistaja:	Keskinäinen Eläkevakuutus Ilmarinen
Tutkimuslaitos:	Museovirasto, Kulttuuriympäristön hoito/Arkeologiset kenttäpalvelut
Tutkimusluvan diaarinumero:	MV/27/05.04.01.02/2013
Kaivausjohtaja:	FM Marika Hyttinen
Kenttätyöaika:	Valmistelut 29.-30.4.2013; Koekaivaukset 2.-10.5.2013 ja 24.-26.6.2013
Tutkitun alueen laajuus:	108,8 m ²
Tutkimusten tilaaja:	Keskinäinen Eläkevakuutus Ilmarinen
Löydöt:	KM 39507:1-20, diar. 19.8.2013
Mustavalkonegatiivit:	AKF146633:1-4
Digitaalikuvat:	AKDG3269:1-33
Tutkimushistoria:	Tontin 16/3 osalta: Oikarinen, Teija 2007. Oulun Torikadun ja Albertinkadun katurakennustöiden arkeologinen valvonta (TKAK-06 ja TKPK-06). MV/RHO.
Alkuperäinen tutkimusraportti:	Museoviraston arkisto, Helsinki
Kopiot (3 kpl):	Keskinäinen Eläkevakuutus Ilmarinen Pohjois-Pohjanmaan Museo Oulun yliopisto, ark.laboratorio

Mk 1: 8 000
N 7210695 E 427835 (ETRS-TM35FIN)

1. Johdanto

Oulun keskustassa, ns. Pallas-korttelissa tontilla 1/16/2, osoitteessa Kauppurienkatu 9 toteutettiin 2.5.-10.5.2013 ja 24.6.-26.6.2013 kaupunkiarkeologiset koekaivaukset. Tutkimukset ulottuivat myös viereisen tontin 1/16/3 eli Torikatu 9 lounaisosaan. Kaivaukset toteutti Museoviraston Arkeologiset kenttäpalvelut. Tutkimukset olivat tarpeen, koska tontti 16/2 on luokiteltu kaupunkiarkeologisessa inventoinnissa (Ikonen & Mökkönen 2002) ja sen päivityksessä (Kallio-Seppä 2007) luokkaan 2 eli mahdollisesti säilyneisiin alueisiin, ja tontti 16/3 luokkaan 1 eli todennäköisesti säilyneisiin alueisiin. Näin ollen työalueella saattoi sijaita muinaismuistolain (295/63) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Museoviraston Kulttuuriympäristön suojelu -osasto on todennut Oulun kaupungille antamassaan lausunnossa (dnro 758/303/2012), että maarakentaminen alueella edellyttää riittäviä arkeologisia tutkimuksia.

Koekaivausten päätavoitteena oli selvittää, sijaitsiko tonteilla säilyneitä, muinaismuistolain rauhoittamia 1600- ja 1700-luvuille ajoittuvia kulttuurikerroksia ja rakenteita. Kaikkiaan tutkittiin n. 108,8 m² suuruinen ala. Tutkimuskustannukset korvasi muinaismuistolain (295/63) 15 §:n perusteella Keskinäinen Eläkevakuutus Ilmarinen. Yhteyshenkilöinä toimivat Pöyry CM Oy:n projektipäällikkö Juha Säkkinen sekä Olli Seppä.

Tutkimusten tilaaja järjesti sosiaali- ja varastotilat tutkimusryhmälle. Tilat järjestyivät tontilla vielä tuolloin sijainneesta ns. Sanomalehti Liiton talosta. Yhteyshenkilönä tila- ja käytännönasioissa toimi Ovenian ylläpitöpäällikkö Teuvo Rauhanummi. Rauhanummi tiedotti myös kiinteistön vuokralaisille alkavista kaivauksista.

Tutkimusten konekaivun ja kaivantojen täytön hoiti tontin 16/2 osalta maarakennus O. Takalahti Oy:n Jukka Takalahti. Tontin 16/3 koeojien avaamisen ja täytön suoritti KK Kanto Oy:n Kalle Kanto. Kaivausten mittaukset teki Oulun kaupungin Teknisen liikelaitoksen Mittaus- ja geotekniikan yksikkö. Mittauksen suoritti Juha Päckilä apunaan Museoviraston apulaistutkija Tiia Ikonen.

Koetutkimukset toteutettiin kolmen henkilön voimin. Kaivausjohtajana toimi FM Marika Hyttinen, apulaistutkijana FM Tiia Ikonen ja tutkimusavustajana HuK Terhi Taipaleenmäki. Marika Hyttinen vastasi kaivausten tutkimuksellisista ratkaisuista, tiedottamisesta, yhteydenpidosta tilaajan kanssa sekä yleisestä dokumentoinnista. Tiia Ikonen toimi piirtäjänä ollen vastuussa mittausdokumentoinnista ja kartoittamisesta. Terhi Taipaleenmäen vastuualueina olivat yksikködokumentointi ja löytöjen talteenotto. Tontin 16/3 osalta tutkimuksiin osallistuivat 25.6.2013 kaivajina FM Panu Hyyppönen, FM Matleena Riutankoski, fil yo. Sami Kukkonen sekä fil. yo. Riku-Ville Vaske.

Tontin 16/2 osalta tutkimukset tehtiin heti toukokuun alussa 2.-10.5.2013. Myöhäisen kevään takia kaivamista vaikeutti jonkin verran routainen maa, joka ei ollut ehtinyt sulaa kokonaisuudessaan ennen tutkimusten alkua. Lisäksi tutkimuksen ensimmäisenä päivänä satoi räntää, joka toi omat haasteensa. Tontin 16/3 arkeologiset tutkimukset tehtiin vasta 24.-26.6.2013. Tuolloin sääolosuhteet olivat tutkimuksille varsin suotuisat.

Kun tutkimukset tontin 16/2 osalta valmistuivat, laati allekirjoittanut hankkeen toteuttajan pyynnöstä lyhyen väliraportin tehdyistä tutkimuksista ja löydetyistä rakenteista. Väliraportti on toimitettu tilaajalle omana dokumenttinaan.

Arkeologiset tutkimukset kiinnostivat paikallismediaa. Sanomalehti Kaleva uutisoi tutkimuksista paperilehdessä sekä internetsivuillaan kahteen otteeseen. Ensimmäinen uutinen tehtiin heti kaivausten alussa ja toinen ensimmäisen jakson loppuvaiheessa. Yle Pohjois-Suomi uutisoi niin ikään tutkimuksista heti tutkimusten alkupäivinä Pohjois-Suomen alueuutisissa, internet-sivustoillaan sekä Yle:n Oulu Radiossa. Myös Radio Pooki uutisoi tutkimuksista. Kaivausten alkamisesta ja kulusta tiedotettiin sosiaalisessa mediasa Museoviraston Arkeologisten kenttätöyöpalveluiden Facebook-sivuilla.

Jälkityöt tehtiin kokonaisuudessaan Pohjois-Pohjanmaan museolta vuokratuissa toimistotiloissa Oulun Ruskossa. Jälkitöissä Marika Hyttinen vastasi raportin kirjoittamisesta, luetteloiden koostamisesta, mus-

tavalko- ja digikuvien valinnasta. Hyttinen numeroi myös löydöt. Tiia Ikonen vastasi kenttäkarttojen puhtaaksi piirrosta sekä koordinaatti- ja karttaluetteloiden laatimisesta. Terhi Taipaleenmäki puhdisti, luetteloi ja pakkasi löydöt sekä luetteloi poistetut esineet. Taipaleenmäki luetteloi myös mustavalkonegatiivit ja digitaaliset valokuvat. Esinekonservointi hankittiin ostopalveluna Oulun yliopiston Arkeologian laboratoriolta, jossa konservoinnin hoiti tutkimusteknikko Jari Heinonen. Maanäytteet analysoi Oulun yliopiston tutkija FM Annemari Tranberg. Eläinten luita ei oltu raportin kirjoittamishetkellä analysoitu. Toistaiseksi luita ei ole tarkoitus analysoida. Luut ovat muiden löytöjen kanssa varastoituna Pohjois-Pohjanmaan museon Ruskon varastotiloihin.

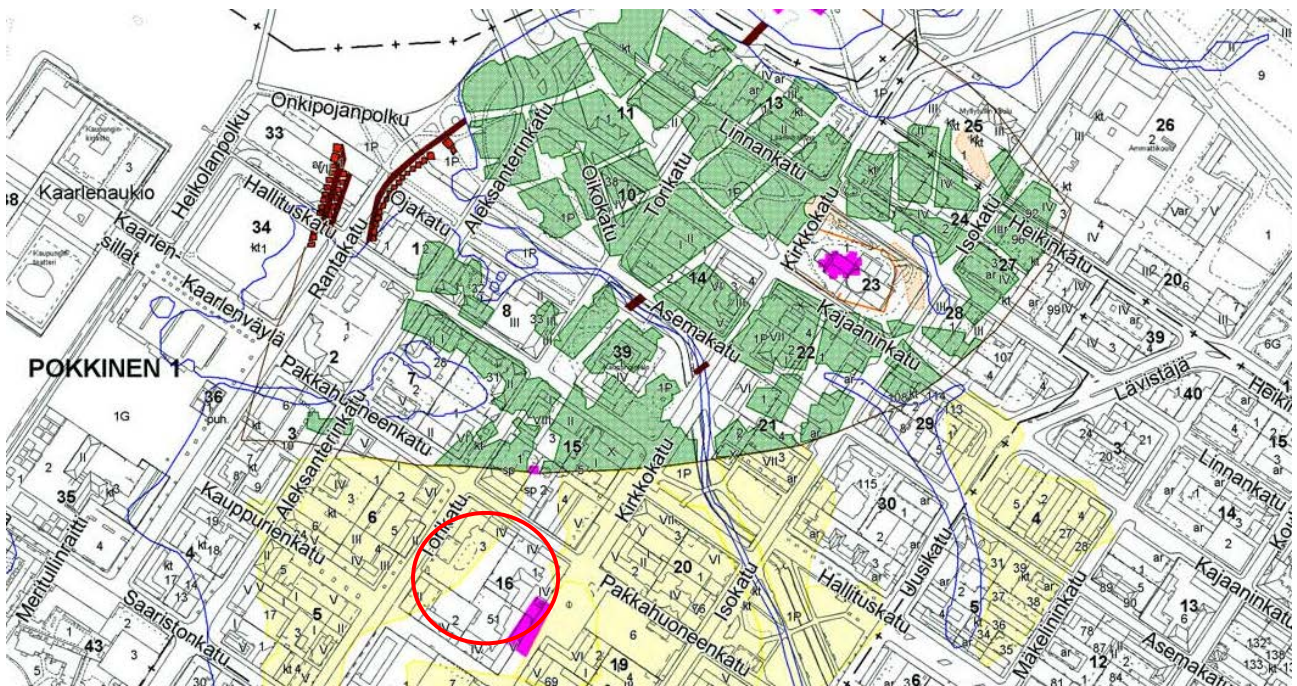
Oulussa 7.1.2014

Marika Hyttinen

2. Tutkimusalueen kuvaus ja historia

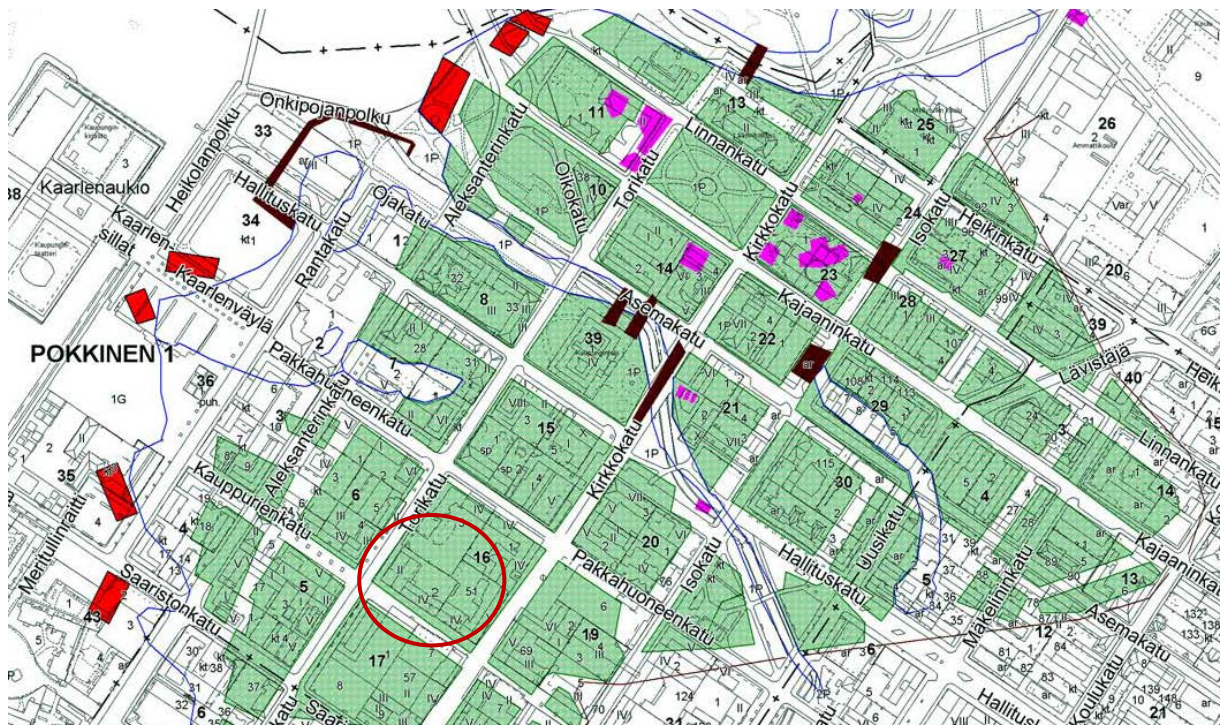
Tutkittava tontti 16/2 sijoittuu Oulun kaupungin I kaupunginosaan ja ydinkeskustaan Kauppurienkadun ja Torikadun kulmaukseen ja tontti 16/3 edellisen viereen Torikadun varteen. Molemmat tontit kuuluvat ns. Pallas-kortteliin, joka on asuin- ja liikekortteli. Tontin 16/2 piha-alue oli tutkimusten aikaan päällystetty betonilaatoilla. Piha toimi tuolloin myös parkkipaikkana. Tontti 16/3 oli päällystetty asfaltilla ja sen lounaisosa toimi niin ikään asukkaiden parkkialueena.

Vuosien 2002/2007 kaupunkiarkeologisissa inventoinneissa tontti on määritelty luokkaan 2 eli luultavasti säilyneisiin ja/tai tutkimuksellisesti mielenkiintoisiin alueisiin. Tontti 16/3 on samassa inventoinnissa määritelty arkeologiselta mielenkiinnoltaan luokkaan 1 eli erittäin todennäköisesti säilyneisiin ja/tai tutkimuksellisesti erittäin mielenkiintoisiin alueisiin. (Ikonen & Mökkönen 2002; Kallio-Seppä 2007.) Vuoden 2002 inventoinnissa asemointiin Oulun nykyinen asemakaava päällekkäin Oulun historiallisten karttojen kanssa. Kuvassa 1 on asemointina Claes Claessonin vuonna 1651 laatima kaupungin regulointisuunnitelma (kuva 1, Ikonen & Mökkönen 2002, liite 3.2). Asemointien perusteella tutkittava alue on sijainnut 1600-luvun puolivälissä varsinaisen kaupunkialueen eli tulliaidatun alueen ulkopuolella ja on ollut peltoaluetta. Alueen läpi on kulkenut eteläisen tulliportin talvitie (Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy 2005: 17).

Kuva 1. Kuvassa on asemointi päällekkäin Oulun nykyinen asemakaava Claes Claessonin vuonna 1651 laatima kartta Oulun kaupungista (Ikonen & Mökkönen 2002, liite 3.2). Tutkimusalue (ympyröity) sijoittuu 1600-luvun keskivaiheilla varsinaisen kaupunkialueen ulkopuolelle, peltoalueelle.

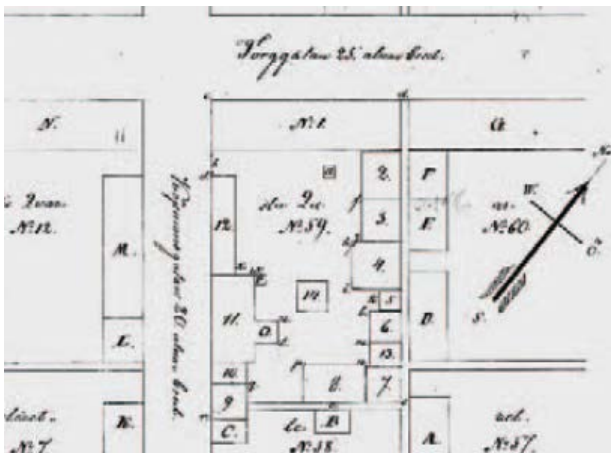
1700-luvun alussa kaupunkialue on laajentunut etelään ja lounaaseen (kuva 2). Tutkimusalue on kuulunut viimeistään 1700-luvun alussa rakennettuun kaupunkialueeseen. 1700-luvun alkupuolella tutkimusalue on kuulunut neljänteen kaupunginosaan ja kaupungin eteläpuoliseen ns. ”Isoon puoleen” eli ”peltokylään”. Neljäs ja laajin kaupunginosa rajautui nykyiseltä Pakkahuoneenkadulta etelään. (Halila 1953, 71, 163). Vuoden 1822 suurpalossa lähes koko kaupunki tuhoutui (Hautala 1975, 9). Näin kävi myös tontin 16/2 rakennuskannalle.

Kuva 2. Kartassa on asemoitu päällekkäin Oulun nykyinen ja vuoden 1705 asemakaava (Ikonen & Mökkönen 2002, liite 3.4). 1700-luvun alussa kaupunkialue on laajentunut jo niin suureksi, että tutkimusalue kuuluu rakennettuun korttelialueeseen.

Vuoden 1822 suurpalon jälkeen kaupunki uusittiin kokonaan. Pallas-kortteli sijoittui ensimmäiseen kaupunginosaan ja se jaettiin kuuteen tonttiin nrot 56, 57, 58, 59, 60 ja 61. Näistä 59 ja 60 sijoittuivat tutkitavalle tontille. Vuoden 1882 suurpalon jälkeen vahvistettiin uusi kaupunkijärjestys, jossa paloturvallisuus oli otettu huomioon: neliönmalliset korttelit jaettiin neljään tonttiin ja ne rajattiin puutarhoilla ja leveillä palokujilla. Uuden järjestyksen mukaan Pallas-kortteli sijoittui edelleen I kaupunginosaan ja siinä sijaitti neljä tonttia. Tosiasiassa vanha tonttijako kuitenkin säilyi korttelissa. (Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy 2005, 18-19.)

Tutkimusalueen tonteilta 16/2 (ent. 59) ja 16/3 (ent. 60) on säilynyt 1800-luvulla tehtyjen palovaakuusasiakirjojen myötä tietoja tonttien 1800-luvun rakennuskannasta. Vuonna 1844 silloisen tontin 59 (16/2) osalta on kauppaneuvos Carl Magnus Engman vakuuttanut 12 rakennusta (kuva 3). Pihapiirissä oli ainakin vuonna 1831 rakennettu päärakennus, pihatupa ja liiteri. Piharakennukset oli rakennettu vuosina 1822-42. Vuonna 1855 vakuutukseen on vielä lisätty vinkkelirakennus, makasiini ja aitta, joiden alta kerrotaan puretun vanhoja rakennuksia. (Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy 2005, 38.)

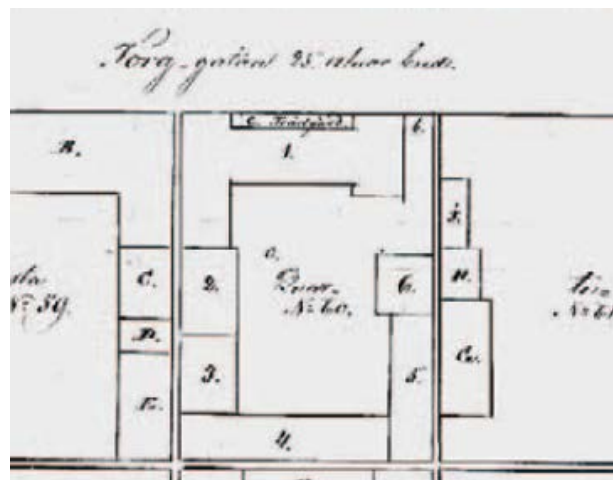
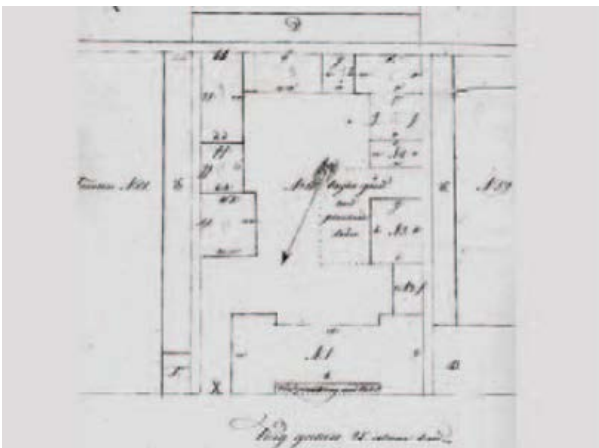

Kuvat 3 ja 4. Vasemmalla tontin 59 vuonna 1844 ja oikealla vuonna 1877 vakuutetut rakennukset. (Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy 2005, 39 kuvat 50 ja 51.)

Vuonna 1876 kauppaneuvos Leonard Candelin sai luvan asuinrakennukselle, joka toteutettiin vuonna 1822 rakennetun asuinrakennuksen tilalle. Uusi asuinrakennus vakuutettiin vuonna 1877 (kuva 4). 1900-luvun alussa tontin omisti hovineuvos K. Th. Sohlberg, joka myi tontin Talo-osakeyhtiö Liitolle vuonna 1918. Tontilta purettiin vanhoja rakennuksia ja rakennettiin uusia lisärakennuksia. Vuonna 1960 valmistui ensimmäinen rakennusvaihe Sanomalehti Liiton toimitus- ja painotalosta. (Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy 2005, 39, 41.)

Kesän tutkimusten aikaan tontilla 16/2 sijaitsi vielä vuosina 1960-1967 rakennetut Sanomalehti Liiton talo johon kuului Torikadun suuntainen kaksikerroksinen kellarillinen rakennus. Alun perin tässä rakennuksessa toimi sanomalehti liiton painotalo ja toimituksen tilat. Kauppurienkadun suuntaisessa rakennuksessa toimi alkujaan toimituksen tilat ylemmissä kerroksissa ja katutasossa myymälätiloja. (Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy 2005, 123-124.) Rakennukset purettiin pois kesällä 2013 heti kaivaustutkimusten jälkeen. Tilalle rakennetaan 5-kerroksinen parkkihallillinen liikerakennus.

Tontilla 60 (nyk. 16/3) sijaitsi 1800-luvulle tultaessa Zachris Franzenin omistuksessa oleva talo, jonka oli rakentanut rakennusmestari Z. Bonge. Daniel Skogman osti apteekkarin oikeudet Johan Julinilta vuonna 1815 ja siirtyi samana vuonna pitämään apteekkia tähän rakennukseen. Rakennus kuitenkin tuhoutui Oulun suurpalossa vuonna 1822 ja vuonna 1826 Skogman rakennutti uuden apteekkirakennuksen. Vuoden 1834 palovakuutusasiankirjan mukaan tontilta on vakuutettu 11 rakennusta: päärakennus, laboratoriorakennus, vaunuliiteri, panimokeittiö- ja saunarakennus sekä puoti- ja leipomorakennukset (kuva 5). Vuonna 1837 apteekkarinoikeudet siirtyivät Anders L. Wahlroosille ja vuonna 1839 Emil Westerlandille. Westerland vakuutti tontilta vuonna 1863 kuusi rakennusta, joista päärakennuksena toimi edelleen vuonna 1826 valmistunut ja vuonna 1851 vinkkeliosalla laajennettu rakennus (kuva 6). Muita tontilla sijainneita rakennuksia olivat leivintupa ja laboratoriorakennus, joissa molemmissa oli muutamia asuntoja. (Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy 2005, 43-44.)

Kuvat 5 ja 6. Vasemmalla tontin 60 vuonna 1834 ja oikealla vuonna 1863 vakuutetut rakennukset.

Vuonna 1929 apteekkitoiminta siirtyi viereiselle tontille nro 61. Kyseisen tontin sekä tontin nro 60 omisti Kaarlo Adolf Åkersten, joka oli saanut vuonna 1919 apteekin oikeudet. Tontin nro 60 vanha apteekkirakennus purettiin vuonna 1962 (kuva 7). Myöhemmin tontit 60 ja 61 yhdistettiin ja niistä muodostui nykyinen tontti 16/3. (Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy 2005, 44.) Edellä käsiteltyjen palovakuutusasiakirjojen perusteella tonttien 16/2 ja 16/3 1800-lukuinen rakennuskanta on sijoittunut pääosin tonttien reuna-alueille.

2.1 Aikaisemmat arkeologiset kaivaustutkimukset

Tontilla 16/2 ei ole aikaisemmin suoritettu arkeologisia kaivauksia. Sen sijaan tontilla 16/3 valvottiin vuonna 2006 viemäröintitöitä Torikadun ja Albertinkadun katurakennustöiden yhteydessä (Oikarinen 2007). Kyseisessä valvonnassa tontilta dokumentoitiin kivijalkaa, joka ajoitettiin löytöjen ja sijaintikorkeutensa perusteella 1800-luvulle tai hieman nuoremmaksi.

Kuva 7. Oulun vanha apteekki. (Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy 2005, 46.)

3. Käytetyt metodit ja kaivausten kulku

Tutkimuksia edelsi tilaajan yhteyshenkilöiden, Juha Säckisen ja Olli Sepän, Ovenian ylläpitopäällikön Teuvo Rauhanummen sekä Museoviraston tutkijan Marika Hyttisen tapaaminen 12.4.2013 tutkittavalla tontilla. Tapaamisessa käytiin läpi käytännön järjestelyitä ja sovittiin, että tilaajan edustaja huolehtii tonteille tehtävät kaapeli- ja putkinäytöt.

Kaivausten valmistelut toteutettiin 29.-30.4.2013, jolloin tutkittavalle tontille 16/2 tuotiin kaivausvälineistö ja suunniteltiin koeojien avaamista ja niiden sijoittelua. Tontti oli suurimmaksi osin päällystetty isokokoisin betonilaatoin. Sisääntuloaukon kohdalta tontti oli asfaltoitu. Koeojien paikoilleen mittauksia varten vedettiin tontin pohjoisosaan 30 m pituinen peruslinja luode-kaakkosuunnassa (kartta 1, pisteiviiva). Peruslinjaa käytettiin hyväksi vain alustavissa mittauksissa. Varsinainen paikoilleen mittaus ja kiinnittäminen valtakunnalliseen koordinaatistoon toteutettiin takymetrimittauksella. Mittaukset teki Oulun kaupungin Teknisen liikelaitoksen Mittaus- ja geotekniikan yksikön Juha Päckilä apunaan Museoviraston apulais-tutkija Tiia Ikonen.

Korkeuspiste siirrettiin tontin rakennusmittausten yhteydessä takymetrillä Kauppurienkatu 9:n portaiden ylätasanteelle (kartta 1). Korkeuspisteen arvo oli 8,91 m mpy korkeusjärjestelmässä N2000. Valmisteluiden aikana tehtiin tontille tarvittavat kaapeli- ja putkinäytöt. Näyttöjen perusteella tontilla 16/2 ei kulkenut lainkaan johtoja. Sen sijaan tontilla 16/3 kaivettavalla alueella sijaisi DNA-kaapeli, joka poistettiin käytöstä kesäkuussa ennen tontin tutkimuksia. Tontin 16/2 sisääntulokäytävän kohdalla sijaisi kaukolämpö, josta se kääntyi kulkemaan luode-kaakkosuunnassa tonttien 16/2 ja 16/3 välistä aidan vierustaa pitkin. Kaukolämmön sijainnin takia päätettiin, ettei tontin 16/2 aivan pohjoisreunalle eikä tontin sisääntulokäytävälle avata lainkaan oja. Lisäksi tontin 16/2 keskiosassa oli sadevesiviemäriä, jonka takia sisäpiha jätettiin koskemattomaksi. Lisäksi koeojien sijoitteluun vaikutti se, että kiinteistössä sijaisi vielä tutkimusten aikana toukokuussa yrityksiä, joiden tavaraliikenteen vuoksi tontin keskiosa piti jättää kaivamattomaksi.

Koeojat päätettiin sijoittaa tontin 16/2 reunoille nykyisen korttelirakenteen suuntaisesti. Koillislounassuuntainen koeoja A, joka viereen avattiin myöhemmässä vaiheessa alue A, sijoittui tontin itäosaan. Ojan koko oli 3 x 7 m. Ojasta laajennetun alueen A koko oli 4 x 5,2 m. Luode-kaakkosuuntainen koeoja B vedettiin tontin pohjoisreunaan ja sen koko oli 2,5 x 8. Niin ikään luode-kaakkosuuntainen koeoja C avattiin alueen A eteläpuolelle ja sen koko oli 1,7 x 5,4 m.

Tontilla 16/3 voitiin koeojitus suorittaa vasta 24.-26.6.2013 lupa-asioiden takia. Koska kaivaustöissä tuli tuhoutumaan vain tontin lounaisosa noin 2 m levyisenä, sijoitettiin alueelle kaksi luode-kaakkosuuntaista koeojaa D ja E. Ojan E koko oli 2,4 x 10 m ja ojan D 2 x 7 m (kartat 1-2).

Kummallekaan tontille ei tehty lainkaan koordinaatistoa, vaan koeojat ja alue A mitattiin paikoilleen takymetrimittauksella (takymetri Leica TCRP1205). Tästä kuitenkin poikkeuksena koeoja C, joka avattiin tutkimusten loppuvaiheessa takymetrimittauksen jälkeen. Koska ojan C kerrokset olivat täysin sekoittuneet ja arkeologisesti mielenkiinnottomat, oja mitattiin paikoilleen ainoastaan olemassa olevien rakennusten kulmista. Raportissa mittapisteen on ilmoitettu valtakunnallisen ETRS-TM35FIN koordinaattijärjestelmän ja Oulun kaupungissa käytössä olevassa ETRS-GK26 koordinaattijärjestelmän mukaisissa muodoissa (koordinaattilistaus). Listauksessa on mukana myös apupisteitä, joita kaikkia ei ole merkitty karttoihin. Kaivausmenetelmänä toimi stratigrafinen kaivausmetodi, jossa maakerrokset poistettiin erillisinä yksiköinä edeten nuorimmasta vanhimpaan eli päinvastaisessa järjestyksessä kuin ne olivat alun perin syntyneet. Pääsääntöisesti kaivamisessa käytettiin lastaa ja lapiota – lapiota lähinnä purku- ja täyttökerrosten osalta. Kaivinkonetta käytettiin maan kuorimisessa sekä modernien ja sekoittuneiden maakerrosten poistamisessa. Käytännössä kaivinkoneella edettiin mahdolliseen rakenteeseen asti, josta kaivamista jatkettiin lapion ja lastoin. Ojat, joista rakenteita ei tullut esille, kaivettiin koneellisesti suoraan pohjamaahan asti. Kaivettuja maita ei seulottu.

Löydetyt rakenteet dokumentoitiin dokumentointilomakkein ja muistiinpanoin. Karttoja piirrettiin dokumentointitasoittain. Maa- ja rakennekerrokset saivat omat yksikkönumeronsa (kaivausalueen tunnus A/B/C/D/E + SY=Stratigrafinen yksikkö + juokseva numero) ja rakenteet yksilöllisen rakennenumeron (kaivausalueen tunnus + R=Rakenne + juokseva numero). Myös rajapinnat tutkittiin omina yksikköinä (kaivausalueen tunnus + RP=rajapinta + juokseva numero). Rajapinnoiksi määriteltiin kaivetut kuopat ja modernit kaivannot, jotka lävistivät vanhempia maakerroksia.

Yksiköiden ja rakenteiden välisiä ajallisia ja fyysisiä suhteita on kuvattu stratigrafisessa yksikkömatriisissa, jotka laadittiin ainoastaan niille alueille/ojille, joista dokumentoitiin kulttuurikerrosta. Matriisit laadittiin pääosin jo kenttätöiden aikana, mutta jälkitöissä matriiseihin tehtiin vielä joitakin muutoksia. Matriisien tärkeimmäksi tavoitteeksi nostettiin yksiköiden ja rakenteiden ajallisten suhteiden kuvaaminen. Fyysisistä suhteista matriiseihin on merkitty vain tärkeimmät linjat, jotta matriisikaaviosta saatiin mahdollisimman selkeä. Kaikkien yksiköiden ja rakenteiden väliset fyysiset suhteet käyvät kuitenkin yksityiskohtaisesti ilmi yksikkö- ja rakenneluettelosta.

Löydöt, niin esineet kuin eläinten luut, otettiin talteen. Moderneista ja sekoittuneista kerroksista ei löytöjä talletettu lainkaan. Jälkitöissä kaikkien kaivausalueiden löytömateriaaleista poistettiin rautanaulat, epämääräiset metalliesineiden katkelmat, joita ei konservoitu sekä nahan leikkuujätteet. Kenttätöiden aikana rakenteen AR1 yhteydestä löydettiin muutamia puuesineitä ja yksi pahkaesine, joita ei kuitenkaan pystytty säilyttämään niiden huonon kunnan vuoksi. Esineet kuvattiin (poistettujen esineiden kuvataulu) ja luetteloitiin poistettujen esineiden luetteloon. Konservointiin valittiin mahdollisimman kattava otanta erityyppisiä esineitä. Valintaan vaikutti erityisesti esineen löytökonteksti. Löydöt on punnittu vaa'alla, jonka tarkkuus oli 1 gramma. Tätä kevyemmät löydöt on merkitty löytöluetteloon 0,5 g painoisiksi. Löydöt saivat kaivaustunnuksen OKAT-13 (Oulu, Kauppurienkatu 2013).

Maanäytteitä (MN) otettiin kaksi kappaletta AMN1 ja AMN2 (maanäytelistaus), molemmat alueelta A. Näyte AMN2 analysoitiin, mutta näyte AMN1 poistettiin, koska yksikkö todettiin sekoittuneeksi jo kenttätöiden aikana.

4. Tontin 16/2 koeojat A-C sekä alue A: havainnot ja tulkinnot

Seuraavissa alaluvuissa käydään läpi koeojat ja alueet sekä niistä esiin tulleet rakenteet. Yksiköistä käydään läpi vain rakenteiden ja rajapintojen kannalta oleelliset. Tarkemmat yksikkö- ja rakennetiedot löytyvät yksikkö- ja rakenneluettelosta.

4.1 Koeoja A, alue A ja rakenne AR1

Ojaa D koskeva dokumentointimateriaali

Digitaaliset kuvat: AKDG3269:1-3, 6-17, 19-25

Mustavalkonegatiivit: AKF146633:1-2

Esinekuvat: ks. kuvataulut, kuvat 1-17

Löydöt: KM 39507:1-20

Poistetut löydöt: nrot 1-8

Makrofossiilinäytteet: AMN1-AMN2

Kartat: 1-7

Tutkimusten ensimmäinen kaivauspäivä aloitettiin koeojan A avaamisella (kuva 8). 3 x 7 metrin kokoinen koillis-lounaissuuntainen oja sijoitettiin tontin 16/2 itäosaan (kartat 1-2). Ojassa sijaitsi modernien pintakerrosten ASY0-ASY1 alla sekoittunut hiekkakerros ASY2. Pääosin tämän alla sijaitsi hiekka ASY4, jonka alla puhdas hiesu ASY5. Alimmaisena esiintyivät pohjahiekka ASY6 ja pohjasavi ASY7. Kaivaminen lopetettiin korkeudelle 7,91 (ojan koillisosa)-6,98 m mpy (ojan lounaisosa). Paikoitellen havaintoja tehtiin kahdesta purkukerroksesta ASY3 ja ASY8. Purkukerrokset olivat täyttönä modernissa 1900-luvun pohjahiekkaan kaivetussa kaivannossa ARP1. Kerrokset liittyivät tontilla 1960-luvulla tehtyihin purku- ja rakennustöihin. Koeoja A täytettiin lopuksi kaivetulla maalla löydöttömiltä osiltaan.

Kuva 8. Koeojaa A avataan (AKDG3269:2).

Kuva 9. Koeojaa A laajennettiin luoteeseen alueeksi A (AKDG3269:3).

Koeojan A luoteisprofiilissa pilkkotti muutamia kiviä ja puuta. Näin ollen koeojaa A päätettiin laajentaa luoteeseen (kuva 9). Kaikkiaan avattiin 4 x 5,2 m suuruinen alue. Kohdasta, joka nimettiin alueeksi A, alkoi hahmottua neliönmallinen kivijalka AR1. Koneellinen kaivu keskeytettiin ja rakenteen esiin kaivamista jatkettiin lapioin ja lastoin.

Kivijalka alkoi tulla esille 1900-luvulle ajoittuvien purkukerrosten ASY8 ja ASY10 poiston jälkeen. Seuraavat kerrokset tulivat rakenteen sisäpuolelta ja liittyivät rakenteen täyttöön. Hiekka ASY9 liittyy mahdollisesti rakennuksen purkuun. Yksikön alla ja osin myös yksikön sisässä sijaitsi palamattomia ja pinnoil-

taan hiiltyneitä hajanaisia lankkuja/lautoja (kuva 10) korkeudella 8,15-7,91 m mpy. Tästä piirrettiin dokumentointitaso 1 (kartta 3). Puiden alta tulivat esille palokerros ASY18, hiekka ASY19, hiesumaa ASY13, jonka seassa oli myös joitakin hajanaisia lankkuja/lautoja. Orgaaninen aines ASY21 oli linssinä ASY13 seassa. Myös nämä kerrokset liittyvät rakenteen purkuun ja täyttöön. Yksiköstä ASY18 tuli esille puolikas kimpiastian kansi. Kannessa ei havaittu puumerkkejä tai muita kaiverruksia (poistettu esine nro 4, esinekuvataulut/kuva 3). Hiesumaasta ASY13 löydettiin puolikas puulautanen (poistettu löytö nro 5, esinekuvataulut/kuva 4), pahkakuppi (poistettu löytö nro 6, esinekuvataulut/kuvat 1 ja 2) ja tunnistamaton, yhdestä puusta veistetty puuesine (poistettu löytö nro 8, esinekuvataulut/7-9, kartta 4).

Kuva 10. Dokumentointitaso 1. Rakenteen AR1 sisällä purkujätelautaa (AKDG3269:7).

Yksi rakenteen AR1 käyttöaikaisista kerroksista oli mahdollisesti orgaanisen aineksen kerros ASY14. Tämän alla sijaisi hiesumaa ASY15. Kerroksessa oli myös tuohen paloja ja kimpiastian kannen/pohjan puolikas (poistettu löytö nro 7, esinekuvataulut/kuvat 5 ja 6). ASY15:n alla alkoi pohjahiesu ASY5. Paikoitellen ASY15:n ja ASY5:n rajaa oli mahdoton erottaa, koska kerrostumat olivat keskenään hyvin samankaltaisia. Rakenteeseen liittyviä kerroksia dokumentoitiin profiilikartoin luoteis- ja lounaisprofiilista (kartat 6 ja 7).

Rakenne AR1 muodostui kahdesta – kolmesta kivikerrasta ja sen koko oli 3,8 x 3,8 m (kuvat 11-12). Osa kivistä oli luonnonkiviä ja osaa lohkottu sopivammiksi rakenteeseen. Lohkottuja kiviä olivat esimerkiksi rakenteen nurkkakivet. Palamattomien kivien halkaisivat vaihtelivat 40-60 cm välillä. Rakenne oli kylmämuurattu. Rakenteen pohjois- ja eteläseinämät olivat osin tuhoutuneet modernien kaivantojen takia (kartat 4-5). Pohjoisseinämää oli osin tuhonnut moderni ojamainen kaivanto ARP2, jonka täyttönä oli sekoitettua hiekkaa ASY12.

Kuva 11. Dokumentointitaso 2. Kuopat ARP3-ARP5 ovat täynnä puuroskaa ASY20 (AKDG3269:12).

Kuva 12. Dokumentointitaso 3. Kuopat ARP3-ARP5 pohjaan kaivettuna (AKDG3269:21).

Säilyneitä kivikertoja oli länsi- ja pohjoisseinämässä kaksi ja rakennuksen itäseinämässä kolme, koska maa vietti loivasti alaspäin idässä. Eteläseinämä oli täysin tuhoutunut. Rakennekivien välissä oli pientä, teräväkulmaista ja kiilamaista kiveä tilkkeenä. Rakennuksen itä- ja pohjoisseinämien kivikertojen väliin oli paikoin aseteltu tuohilevyjä, joista osa varsin isokokoisina levyinä. Tuohilevyt ovat todennäköisesti toimineet eristeen tavoin kivijalassa. Ylimmän kivikerran kivet sijaitsivat korkeudella 8,38 m mpy ja alimmat 7,96-7,53 m mpy. Ylempien kivikertojen kivet oli kaivettu hiesuihin ASY5 ja ASY15 ja itäseinämän alin kivikerta pohjasaveen ASY7. Kivijalan päällisiä rakenteita ei ollut lainkaan säilynyt.

Rakenne tulkittiin kokonsa perusteella mahdolliseksi aitan perustukseksi. Rakennus on ollut kylmä ulkorakennus myös sen perusteella, ettei sen sisäpuolelta tehty havaintoja uunin tai kiukaan perustuksista. Rakennuksen yhteydestä dokumentoitiin melko vähän löytöaineistoa ja erityisen vähän ajoittavaa esineistöä. Karkean arvion mukaan rakennus ajoittuu 1700-luvun lopulta 1800-luvun alkuun.

Rakennuksen sisäpuolella olleen hiekan ASY22 alta paljastui vielä kolme kuoppajäännöstä ARP3-ARP5 (kartat 4-5). Kaikki kuopat sijaitsivat rakennuksen sisäpuolella ja liittyivät selvästi samaan kokonaisuuteen (kuvat 12-13). Kuopista ARP3 tuli ensimmäisenä esille rakenteen keskeltä korkeudelta 7,86 m mpy. Kuoppa oli kokonaisuudessaan täyttynyt puuroskalla/-lastulla ASY20. Puulastun seasta talletettiin nahkainen kengänpohja (KM 39506:13). Jyrkkäreunaisen kuopan muoto oli tasossa hieman epäsäännöllisen pyöreä, halkaisijaltaan n. 160 cm. Keskiastastaan kuoppa muuttui suorakaiteeksi, joka oli kooltaan 0,8 x 1 m. Alaosastaan kuoppa kapeni pienemmäksi nelikulmioksi, jonka koko oli 30 x 40 cm. Kuopan pohja sijaitsi korkeudella 6,76 m mpy eli kokonaisuudessaan kuopan syvyys oli n. 110 cm. Kuoppa oli kaivettu puunsilpun ja hiilen sekaisen hiesun ASY15 läpi pohjahiesuun ASY5.

Kuoppajäännös ARP4 sijaitsi rakenteen eteläosassa, lähes kiinni kivijalassa AR1 (kartta 5). Myös tämä epäsäännöllisen muotoinen kuoppa oli täyttynyt puuroskalla ASY20. Kuopan halkaisija oli tasossa 80 cm, kun taas pohjassa se kapeni 40-50 cm:iin. Pinta sijaitsi korkeudella 7,53 m mpy ja pohja 7,07 m mpy eli kuopan syvyys oli n. 45 cm. Kuoppa oli ARP3:n tapaan kaivettu ASY15:n läpi pohjahiesuun ASY5.

Rajapinta ARP5 oli kuoppa, johon oli upotettu tynnyri (kartta 5). Tynnyrin halkaisija oli 45 cm ja korkeus 65 cm. Tynnyrissä oli kaksi vannetta sekä ylä- ja alaosassa (kuva 13). Tynnyrissä ei ollut kantta eikä pohjaa, eikä siinä havaittu minkäänlaisia kaiverruksia tai merkintöjä. Lisäksi yhdessä seinälaudassa oli nelikulmainen aukko, jonka perusteella kyseessä on uusiokäyttöön otettu tervatynnyri (kuva 13). Tynnyrin lautoja ei talletettu, mutta ne kuvattiin (poistettu esine nro 3, esinekuvataulut/kuvat 10-17). Tynnyri oli kaivettu hiesun ASY15 läpi pohjahiesuun ASY5 korkeudelle 7,16 m mpy (pohja) ja se oli täytetty osin puuroskalla ASY20 ja puulastun sekaisella hiesulla ASY23. Tynnyrin seinämästä, jossa oli kiinni orgaanista ainesta, otettiin maanäyte AMN2 (kartta 5). Maa-aines tuoksui lievästi tervalle. Näyte analysoitiin ja siinä havaittiin vaa-

tuurikerrosten säilyvyys tontin pohjoisosassa. Koeojan koko oli 2,5 x 8 m. Kaivaminen aloitettiin korkeudelta 8,39-8,14 m mpy.

Kuva 14. Koeoja B pohjassa. Ojan takana tutkitaan aluetta A (AKDG3269:4).

Pian kaivamisen alettua havaittiin, että ojan kulttuurikerrokset olivat lähes kokonaisuudessaan tuhoutuneet, eikä rakenne AR1 jatkunut enää pidemmälle luoteeseen (kuva 14). Modernien pinnoituskerrosten BSY0-BSY1 alla sijaitsi ainoastaan hiesumaa BSY2, jonka paksuus oli n. 15 cm. BSY2 oli ojan ainoa säilynyt kulttuurikerros. Lisäksi ojan lounaisprofiilista paljastui maahan isketty neliöhirren katkelma. Hirren mitat olivat 12 x 12 x 39 cm. Hirren päällä oli sepeli BSY1, mutta pääosin hirsi oli hiesussa BSY2 ja se oli isketty pohjahiesuun BSY3 asti. Puu on tuhoutunut aiemmissä pihan kaivutöissä ja vain pieni osa siitä on jäänyt kaivamattomaan maahan. Muita merkkejä kulttuurikerroksista ja rakenteista ei ojasta tullut esille.

Alimpana ojassa olivat hiesu BSY3 ja alimpana pohjasavi BSY4. BSY3 ja BSY4 olivat luontaisia kerroksia. Ojan kaivaminen lopetettiin korkeudelle 7,92-7,18 m mpy ja se täytettiin kavetulla maalla..

4.3 Koeoja C

Ojaa C koskeva dokumentointimateriaali

Digitaaliset kuvat: AKDG3269:18

Mustavalkonegatiivit: AKF146633:-

Esinekuvat: -

Löydöt: KM 39507:-

Poistetut löydöt: -

Makrofossiilinäytteet: -

Kartat: 1-2

Luode-kaakkosuuntainen oja C avattiin alueen A eteläpuolelle tutkimusten loppuvaiheessa (kartat 1-2). Ojalla haluttiin varmistaa, ettei alueen A rakenne AR1 jatku tontin eteläosaan. Lisäksi haluttiin tarkistaa

kulttuurikerroksen säilyneisyys myös tontin sisäosasta. Ojan kaivaminen aloitettiin korkeudelta 8,35-814 m mpy.

Ojaa C ei mitattu paikoilleen, vaan sitä ruvettiin avaamaan alueesta A muutama metri kaakkoon pihan betonilaatassa olleen puureunuksen myötäisesti. Ojan kooksi muodostui 1,7 x 5,4 m. Pian ojan C avaamisen jälkeen havaittiin kerrosten tuhoutuneen. Pintakerrosten asfaltin CSY0 ja sepelin CSY1 alta tulivat esille paksut purkujätekerrokset CSY3(=ASY3) ja CSY8(=ASY8), joiden yhteispaksuus oli n. 40 cm. Kerrokset olivat löysiä ja sisälsivät hiekkaa, savea ja melko tuoretta purkumateriaalia. Kerroksissa oli myös betonilaattojen paloja sekä keraamisten putkien kappaleita. Kerroksen CSY8 alapinnalla oli myös luodekaakko-suuntaisia lankkuja, joissa oli kiinni uudehkoja nauvoja. Vaikka puut sijoittuivat samansuuntaisesti, olivat ne selvästi purkutavaraa.

Kuva 15. Koeoja C pohjassa. (AKDG3269:18)

Purkukerroksen CSY8 alla alkoi pohjahiekka CSY5 (=ASY5), jonka alla sijaitti pohjasavi CSY7(=ASY7). Oja kaivettiin näin ollen kokonaisuudessaan koneellisesti pohjaan (kuva 15). Kun pohjamaa saavutettiin korkeudella 7,73-7,05 m mpy, kaivaminen pysäytettiin ja oja täytettiin kaivetulla maalla.

5. Tontin 16/3 koeojat D ja E: havainnot ja tulkinnot

5.1 Koeoja D ja rakenne DR1

Ojaa D koskeva dokumentointimateriaali

Digitaaliset kuvat: AKDG3269:25-33

Mustavalkonegatiivit: AKF146633:3-4

Esinekuvat: -

Löydöt: -

Poistetut löydöt: -

Makrofossiilinäytteet: -

Kartat: 1-2, 8

Luode-kaakkosuuntainen koeoja D, jonka mitat olivat 2 x 7 m, avattiin tontin lounaisosaan aivan tonttien 16/2 ja 16/3 rajalle. Ojan avaaminen tapahtui jälleen koneellisesti. Asfaltin DSY0 alta tuli esille hiesu DSY1, jonka alla oli täysin puhdas hiesu DSY4 (pohjamaa). Näin ollen ojan kaakkoisosassa kerrokset olivat täysin tuhoutuneet (kuva 16). Ojan kaakkoispään kaivaminen lopetettiin korkeudelle 7,30 m mpy.

Kuva 16. Koeojan D kaakkoisosan kerrokset olivat tuhoutuneet (AKDG3269:27).

Kuva 17. Luodepään rakenne DR1 (AKDG3269:29).

Ojan luoteispäässä, heti hiesun DSY1 alla, hahmottui kivirakennetta (kuva 17), jolloin koneellinen kaivaminen keskeytettiin ja kaivamista jatkettiin lapioin ja lastoin. Ensimmäiset kivet havaittiin hiekan sekaisessa hiesussa DSY2, jossa oli myös sekalaista purkujätettä. Kerrokseen oli myös kaivettu 1900-luvun lopulla kaapeli (DNA), joka kulki maassa havaittujen kivien välissä.

Purkujätteen sekaisen hiekan alta paljastui suorakulmaisen kivirakenteen seinälinjaa korkeudelta 8,00 m mpy (kuva 17). Osa rakenteen päällimmäisestä kiviterrasta oli pois alkuperäiseltä paikaltaan rakenteen päälle kaivetun kaapelikaivannon takia. Päällimmäisten kivien koko vaihteli 20 x 30 cm, 15-17 x 25 cm ja 12 x 23 cm välillä. Osa kivistä oli lohkottuja, osa luonnonkiviä.

Rakenneosa nimettiin DR1:ksi. Dokumentointia varten rakenteen pintaosat puhdistettiin esille. Myös rakenteen sisusta tyhjennettiin täyttökerroksista DSY2 ja DSY3, jotka koostuivat hiekasta, palojätteestä, maalattujen lautojen katkelmista, tiilenpaloista, puuroskasta ja irtokivistä. Maa-aineksen seassa oli myös modernia esinemateriaalia, kuten pulloja, joita ei talletettu. Täyttökerroksien yhteispaksuus oli n. 100-110 cm. Luode-kaakkosuuntainen rakenne DR1 muodostui kolmesta kivikerrasta (kartta 8). Ensimmäinen ja toinen täysin säilynyt kivikerta muodostui suorakulmaisista, lohkotuista ja kooltaan massiivisista kivistä, joiden välissä oli runsaasti laastia. Alin kivikerta poikkesi kahdesta ylemmästä täysin koostuen pienemmistä, kooltaan 20 x 20-30 cm olleista kivistä. Alimmat kivet vaikuttivat muotoilemattomilta luonnonkiviltä, eikä niiden välissä ollut lainkaan laastia. On mahdollista, että alimman kivikerran kivet ovat peräisin vanhemmasta rakenteesta jota on käytetty hyväksi rakennettaessa uutta. Alin kivikerta oli kaivettu korkeudella 6,80 m mpy. Rakenne DR1 oli kaivettu pohjahiesun DSY4 sisään. Rakenteen dokumentoitu koko oli n. 2,5 x 6 m ja seinämän paksuus 60 cm, mutta rakenne jatkui kaivamattomaan maahan pohjoiseen.

Kyseinen kivijalan osa on jäännös Oulun vanhasta, Torikadun suuntaisesta apteekista (kuva 7). Apteekki rakennettiin 1800-luvun alussa ja purettiin vuonna 1962. Dokumentoinnin jälkeen rakennetta ei purettu sen massiivisuuden takia, vaan rakenne jätettiin paikoilleen ja täytettiin ojasta kaivetulla maalla. Dokumentoitu rakenneosa tulee kuitenkin tuhoutumaan syksyllä tehtävien kaivu- ja rakennustöiden yhteydessä.

5.2 Koeoja E

Ojaa D koskeva dokumentointimateriaali

Digitaaliset kuvat: AKDG3269:26, 33

Mustavalkonegatiivit: AKF146633:-

Esinekuvat: -

Löydöt: -

Poistetut löydöt: -

Makrofossiilinäytteet: -

Kartat: 1-2

Koeoja E sijoitettiin tontin 16/3 kaakkoisosaan luode-kaakkosuunnassa. Koeojan mitat olivat 2,4 x 10 m. Koeojassa ei havaittu lainkaan säilyneitä kulttuurikerroksia. Asfaltin ESY0 alla olleen murskeen ESY1 jälkeen

Kuva 18. Koeoja E pohjassa (AKDG3269:26).

koejassa esiintyi ainoastaan puhdasta hiesumaata ESY2, jossa oli muutamia luonnonkiviä seassa (kuva 18). Ojan kaivaminen suoritettiin näin ollen kokonaisuudessaan koneellisesti. Ojan kaivaminen lopetettiin korkeudelle 7,70 m mpy, jonka jälkeen se täytettiin kaivetulla maalla.

6. Löydöistä

Rakenteen AR1 yhteydestä dokumentoitu löytömateriali koostui punasavikeramiikasta ja fajanssista, eläinten luista ja liitupiipun kappaleista. Mielenkiintoisimmat löydöt olivat koristeellinen metallinappi (KM 39507: 4) ja musta lasihelmi (KM 39507: 14). Rakennuksen AR1 sisäpuolelta dokumentoitiin myös orgaanisesta materiaalista valmistettuja esineitä; kengänpohja (KM 39507: 13), pahkakuppi, muutamia kimpiastian seinälautoja sekä pohjia/kansia, puinen lautanen sekä tunnistamaton puuesine (esinekuvataulut ja poistettujen löytöjen luettelo). Esineet olivat kuitenkin pääsääntöisesti niin huonokuntoisia, ettei niitä voitu tallettaa. Konservointiin voitiin edellisistä laittaa vain nahkainen kengänpohja.

Tontilta 16/3 dokumentoidun kivijalan DR1 yhteydestä ei kenttätöissä talletettu lainkaan esinelöytöjä. Kaikki kivijalan yhteydessä esiintyneet kerrokset olivat sekoittuneita ja sisälsivät sekaisin modernia ja vanhaa esineistöä.

7. Yhteenveto

Kesän 2013 koekaivauksissa avattiin tontille 16/2 kaikkiaan kolme koeojaa ja yksi kaivausalue, yhteensä 70,8 m². Koeojat todettiin tyhjiksi, mutta alueelta A dokumentoitiin säilyneitä kulttuurikerroksia ja yksi rakennuksen kivijalka, joka ajoittune 1700-luvun lopulta 1800-luvun alkuun. Kivijalka on todennäköisesti jäännös kylmästä piharakennuksesta, mahdollisesti aitasta, johon viittaavat sen koko ja tulisijattomuus. Rakennuksen pohjan sisäpuolelta dokumentoidut kuoppajäännökset, joista yhdessä oli hyödynnetty kierrätystynnyriä, ovat mahdollisesti toimineet maahan kaivattuina kylmäsäilytystiloina, joissa on voitu pitää esimerkiksi elintarvikkeita. Dokumentoinnin jälkeen rakenne poistettiin ja kaivannot täytettiin kaivetulla maalla.

Myös tontin 16/3 lounaisreunaa tutkittiin samoissa koekaivauksissa. Alueelle tehtiin kaksi koeojaa, joiden yhteispinta-ala oli 38 m². Toisen ojan kerrostumat olivat tuhoutuneet, mutta toisesta paljastui massiivisen kivijalan osa. Kyseessä on jäännös ns. Vanhan apteekin talosta, joka valmistui tontille 1800-luvun alussa ja purettiin vasta 1960-luvulla. Rakennetta ei tutkimusten yhteydessä poistettu, mutta se tulee tuhoutumaan syksyn 2013 tehtävän uudisrakennushankkeen kaivutöiden yhteydessä. Jos rakennetta kuitenkin halutaan vielä tulevaisuudessa tutkia, suurin osa rakenteesta jäi kaivamattomaan maahan tontille 16/3.

Kesän tutkimusten perusteella tontin 16/2 kulttuurikerrokset olivat suurimmaksi osin tuhoutuneet aiemmissa kaivutöissä. Näin ollen tarkempia tutkimuksia ei ollut tontilla syytä tehdä. Tutkimusten lopussa tilaajan kanssa sovittiin, että jos kaivutöissä tulee esille rakenteiden jäännöksiä, ottaa tilaajaa yhteyttä allekirjoittaneeseen ja rakenteet dokumentoidaan. Kaivutöiden yhteydessä ei uusia rakenteita kuitenkaan tulut esille.

Tontin 16/2 kulttuurikerrokset tulevat tuhoutumaan täysin syksyn 2013 kaivu- ja rakennustöissä, joten alueen luokitus muuttuu luokkaan 3 eli tuhoutuneisiin alueisiin. Kesän 2013 tutkimustulosten perusteella tontin 16/3 kaupunkiarkeologisessa inventoinnissa määritelty tutkimuksellinen ja suojelullinen aste pysyy samana eli luokassa 1. Suurin osa tontin pinta-alasta on edelleen arkeologisesti tuntematonta ja tutkimatonta, joten säilyneitä kulttuurikerroksia ja rakenteita sijaitsee erittäin todennäköisesti tällä jo 1700-luvun alussa kaupunkialueeseen kuuluneella tontilla.

LÄHTEET

Painamattomat lähteet

Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy 2005. *Oulun Pallas-kortteli. Rakennushistoriaselvitys*. Oulu 14.2.2005.

Ikonen, Tiia & Mökkönen, Teemu 2002. *Oulu-Uleåborg. Kaupunkiarkeologinen inventointi*. MV/RHO. Museoviraston arkisto, Helsinki. URL: <http://www.nba.fi/fi/File/76/oulu-raportti.pdf>

Kallio-Seppä, Titta 2007. *Oulu-Uleåborg. Kaupunkiarkeologisen inventoinnin päivitys*. MV/RHO. Museoviraston arkisto, Helsinki. URL: <http://www.nba.fi/fi/File/570/oulu-inventointi-paivitys-koko.pdf>

Oikarinen, Teija 2007. *Oulun Torikadun ja Albertinkadun katurakennustöiden arkeologinen valvonta (TKAK-06 ja TKPK-06)*. MV/RHO. Museoviraston arkisto, Helsinki.

Tranberg, Annemari 2013. *Makrofossiiliraportti, Oulu Kauppurienkatu 9, kaupunkiarkeologinen koekaivaus, Museovirasto*. Humanistinen tiedekunta, Oulun yliopisto 11/2013.

Tutkimuskirjallisuus

Halila, Aimo. *Oulun kaupungin historia II 1721–1809*. Oulu, 1953.

Hautala, Kustaa. *Oulun kaupungin historia III 1809–1856*. Oulu 1975.

Digikuvaluettelo

ID	Ala_nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Pvm	Vuosi	Tyyppi	Kuvaaja
AKDG3269	1	Oulu	Kauppurienkatu 9	Tontti 16/2, Kauppurienkatu 9	Yleiskuva	Kaakko	29.4.	2013	digi	MH
AKDG3269	2	Oulu	Kauppurienkatu 9	Koeojan A avaus		Länsi	2.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	3	Oulu	Kauppurienkatu 9	Alueiden avausta räntäsateessa	Työkuva	Pohj.	2.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	4	Oulu	Kauppurienkatu 9	Koeoja B pohjamaahan kaivettuna	Yleiskuva	Kaakko	3.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	5	Oulu	Kauppurienkatu 9	Koeojan B lounaisprofiili + neliöpaalu profiilissa		Etelä-lounas	3.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	6	Oulu	Kauppurienkatu 9	Alue A, luoteisprofiili		Länsi	3.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	7	Oulu	Kauppurienkatu 9	Alue A, taso 1, AR1		Etelä	3.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	8	Oulu	Kauppurienkatu 9	Alue A, taso 1, AR1 ja purkujätettä		Pohj.koil-linen	3.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	9	Oulu	Kauppurienkatu 9	Alue A rakenteen AR1 luoteisprofiili		Länsiluode	6.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	10	Oulu	Kauppurienkatu 9	AR1, kiilakiviä kivijalassa (länsiseinä)	Lähikuva	Länsi-luode	8.5.	2013	digi	TT
AKDG3269	11	Oulu	Kauppurienkatu 9	AR1, kivijalassa tuohilevyä kivikertojen välissä (koilliseinä)	Lähikuva	Pohj.koil-linen	8.5.	2013	digi	TT
AKDG3269	12	Oulu	Kauppurienkatu 9	Alue A, AR1, taso 2		Itä	8.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	13	Oulu	Kauppurienkatu 9	AR1, taso 2, länsiluodeseinä		Koillinen	8.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	14	Oulu	Kauppurienkatu 9	AR1, taso 2, rakenteen sisäpuolella kolme puuroska-aluetta (ARP3-ARP5)		Itä-koillinen	8.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	15	Oulu	Kauppurienkatu 9	AR1, taso 2	Yleiskuva	Lounas	8.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	16	Oulu	Kauppurienkatu 9	AR1, taso 2, rakenteen sisäpuolella puuroska ARP3 ja poistettu esine nro x		Kaakko	8.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	17	Oulu	Kauppurienkatu 9	AR1:n sisäpuolisten kuoppien ARP3 ja ARP4 kaivua	Työkuva		8.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	18	Oulu	Kauppurienkatu 9	Koeoja C pohjassa. Taustalla alue A		Pohjoinen	10.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	19	Oulu	Kauppurienkatu 9	Tynnyri ARP5 ja yläpuolinen profiilileikkaus (lounas) alue A		Lounas	10.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	20	Oulu	Kauppurienkatu 9	AR1:n sisäpuoliset kuopat (ARP3-ARP5) pohjaan kaivettuna		Ylh.	10.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	21	Oulu	Kauppurienkatu 9	Rakenne AR1 ja sen sisäpuoliset kuopat ARP3-ARP5, taso 3	Yleiskuva	Länsiluode	10.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	22	Oulu	Kauppurienkatu 9	Rakenteen AR1 alla pohjamaata ASY7	Yleiskuva	luode	10.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	23	Oulu	Kauppurienkatu 9	Tynnyri (ARP5) kokonaisuudessaan esillä in situ + mita		Länsi	10.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	24	Oulu	Kauppurienkatu 9	Tynnyrin yläosa	Lähikuva		10.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	25	Oulu	Kauppurienkatu 9	Tynnyri in situ		Länsi	10.5.	2013	digi	MH
AKDG3269	26	Oulu	Kauppurienkatu 9	Tontti 16/3 koeoja E pohjassa + koillisprofiili		Koillinen	24.6.	2013	digi	TI
AKDG3269	27	Oulu	Kauppurienkatu 9	Tontti 16/3, koeoja D. Ojan kaakkoispuoli pohjassa	Yleiskuva	Länsiluode	24.6.	2013	digi	MH

AKDG3269	28	Oulu	Kauppurienkatu 9	Tontti 16/3, rakenne DR1 kaivua	Työkuva	Kaakko	25.6.	2013	digi	MH
AKDG3269	29	Oulu	Kauppurienkatu 9	Tontti 16/3, rakenne DR1		Kaakko	25.6.	2013	digi	MH
AKDG3269	30	Oulu	Kauppurienkatu 9	Tontti 16/3, rakenne DR1		Itä	25.6.	2013	digi	MH
AKDG3269	31	Oulu	Kauppurienkatu 9	Tontti 16/3, rakenne DR1, kivijalan länsiosa		Etelä	25.6.	2013	digi	MH
AKDG3269	32	Oulu	Kauppurienkatu 9	Tontti 16/3, rakenne DR1, itäosa. Lounaisprofiilia		Lounas	25.6.	2013	digi	MH
AKDG3269	33	Oulu	Kauppurienkatu 9	Tontit 16/2 ja 16/3		Länsi	25.6.	2013	digi	MH

Mustavalkokuvalettelu

ID	Ala_nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Pvm	Vuosi	Tyyppi	Kuvaaja
AKF146633	1	Oulu	Kauppurienkatu 9	Alue A, AR1, taso 1	Yleiskuva	Lounas	3.5.	2013	MV	TT
AKF146633	2	Oulu	Kauppurienkatu 9	Alue, AR1, taso 2 + kuopat ARP3-ARP5		Länsi	8.5.	2013	MV	MH
AKF146633	3	Oulu	Kauppurienkatu 9	Tontti 16/3, koeoja D ja DR1		Länsi	25.6.	2013	MV	MH
AKF146633	4	Oulu	Kauppurienkatu 9	Tontti 16/3, koeoja D ja DR1		Itä	25.6.	2013	MV	MH

Kuva 1. Poistettu esine nro 6. Pahlkakuppi.

Kuva 2. Poistettu esine nro 6. Pahlkakuppi.

Kuva 3. Poistettu esine nro 4. Kimpiastian/tynnyrin kansi.

Kuva 4. Poistettu esine nro 5. Puulautanen.

Kuva 5. Poistettu esine nro 7. Kimpiastian seinä-/kansilauta.

Kuva 6. Poistettu esine nro 7. Kimpiastian seinä- kansilauta, toinen puoli.

Kuva 7. Poistettu esine nro 8. Tunnistamaton puuesine.

Kuva 8. Poistettu esine nro 8. Tunnistamaton puuesine, toinen puoli.

Kuva 9. Poistettu esine nro 8. Tunnistamaton puuesine, yks.kohta.

Kuva 10. Poistettu esine nro 3. Tynnyri.

Kuva 11. Poistettu esine nro 3. Tynnyri.

Kuva 12. Poistettu esine nro 3. Tynnyri.

Kuva 13. Poistettu esine nro 3. Tynnyri.

Kuva 14. Poistettu esine nro 3. Tynnyrin seinälautoja.

Kuva 15. Poistettu esine nro 3. tynnyrin lautoja, yks.kohta.

Kuva 16. Poistettu esine nro 3. Tynnyrin seinälaudat + vanne.

Kuva 17. Poistettu esine nro 3. tynnyrin seinälaudat.

Poistetut löydöt

Nro	Yksikkö	Rakenne	Päämateriaali	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat_cm	Paino_g	Muuta
1	ASY20	ARP3	Nahka	Nahka	Leikkuujäte		3		17	
2	ASY20	ARP3	Tekstiili	Tekstiili	Neule	Neulottua kangasta, mahdollisesti villalangasta. Silmukat nähtävissä.	6		139	
3	ASY7	ARP5	Puu	Puu	Tynnyri	Tervatynnyri, jossa 10 seinälautaa, joista yhdessä neliönmallinen aukko (kierrätetty tynnyri). Ylä- ja alaosassa säilyneenä kaksi vannetta, ei pohjalautoja.	1	pit. n. 65, Ø 45		Esinekuvataulut, kuvat 10-17.
4	ASY18	AR1	Puu	Puu	Kimpiastian kansi	Puolikas kansi	1	pit. n.33		Esinekuvataulut, kuva 3.
5	ASY13	AR1	Puu	Puu	Lautanen	Laakean lautasen puolikas.	1			Esinekuvataulut, kuva 4.
6	ASY13	AR1	Puu	Pahka	Kuppi		1	Ø 16		Esinekuvataulut, kuvat 1 ja 2.
7	ASY15	AR1	Puu	Puu	Seinä- tai kansilauta	Muotoillun laudan sivussa tappi kiinnitystä varten ja toisella puolella loveus.	1			Esinekuvataulut, kuvat 5 ja 6.
8	ASY13	AR1	Puu	Puu	Tunnistama-ton esine	Yhdetä puupalasta veistetty litteä, peräsimen mallinen esine. Leveässä päässä 6-7 kpl pieniä läpireikiä.	1			Esinekuvataulut, kuvat 7-9 + kartta 4.

Tutkimusalue A

Dokumentoidut stratigrafiset yksiköt

- ASY0** **Betoni**
Kaivaustapa: kaivinkone
Sijainti: koko alue A ja koeoja A
Kerroksen paksuus: 10 cm
Muuta: -
Kerroksen alapuolella: ASY1
Ajoitus: 1900-luku
- ASY1** **Harmaan ruskea, löyhä keskikarkea hiekka**
Kaivaustapa: kaivinkone/lapio
Sijainti: koko alue A ja koeoja A
Kerroksen paksuus: 20 cm
Muuta: -
Kerroksen yläpuolella: ASY0
Kerroksen alapuolella: ASY2, ASY3, ASY12, ASY16, ASY17
Ajoitus: 1900-luku
- ASY2** **Vaaleanruskea, hieno, tiiviikö hiekka, jossa seassa kiveä, tiiltä ja laastia, sekoittunut**
Kaivaustapa: lapio/kaivinkone
Sijainti: koeoja A
Kerroksen paksuus: 6 cm
Muuta: kivien Ø 10 cm. Maa-aineksen seassa myös muovia. Mahdollinen purkukerros.
Kerroksen yläpuolella: ASY1
Kerroksen alapuolella: ASY4
Ajoitus: 1900-luku
- ASY3** **Ruskea, hieman harmahtava hieno hiekka, sekoittunut**
Kaivaustapa: lasta/lapio/kaivinkone
Sijainti: koeoja A ja osin alue A
Kerroksen paksuus: 10-40 cm
Muuta: seassa purkujätettä, kuten lautojen kappaleita, asfalttia, puulastua, tiiltä ja kiviä Ø 35-40 cm. osin täyttönä kuopassa ARP1
Kerroksen yläpuolella: ASY1
Kerroksen alapuolella: ASY8
Ajoitus: 1900-luku
- ASY4** **Tiiviikö, tummanruskea hieno hiekka**
Kaivaustapa: kaivinkone
Sijainti: koeojan A itäprofiilissa
Kerroksen paksuus: 0,5 cm
Muuta: -
Kerroksen yläpuolella: ASY2
Kerroksen alapuolella: ASY5
Ajoitus: 1900-luku?
- ASY5** **Tiivis, vaaleanharmaa hiesu, jossa oranssin hiekan viiruja**
Kaivaustapa: kaivinkone
Sijainti: koeoja A ja alue A
Kerroksen paksuus: 40-45 cm
Muuta: seassa Ø 2-5 cm pikkukiveä. Luontainen ja puhdas kerros.
Kerroksen yläpuolella: ASY4, ASY13, ASY15, ASY16, ASY17, AR1
Kerroksen alapuolella: ASY6
- ASY6** **Löyhä, puhdas ja vaaleanruskea hieno hiekka, jossa karkeaa hiekkää seassa**

- Kaivaustapa: kaivinkone
Sijainti: koeoja A
Kerroksen paksuus: 10-55 cm
Muuta: luontainen kerros.
Kerroksen yläpuolella: ASY5, ASY8, ARP1
Kerroksen alapuolella: ASY7
- ASY7** **Harmaa ja tiivis pohjasavi**
Kaivaustapa: kaivinkone
Sijainti: koeoja A ja alue A
Kerroksen paksuus: + 50 cm
Muuta: luontainen kerros.
Kerroksen yläpuolella: ASY6, AR1
Poistetut löydöt: nro 3, kierrätetty tervatynnyri
Kerroksen alapuolella: ?
- ASY8** **Vaaleanruskea, tiivihkö hieno hiekka, jossa seassa kiveä, tiilimurskaa, tiiltä, laastia, hiiltä ja puulastua. sekoittunut.**
Kaivaustapa: kaivinkone/lapio
Sijainti: osin koeoja A ja alue A
Kerroksen paksuus: 10-50 cm
Muuta: kuopan ARP1 täyttö. Kivet Ø 1-3 cm. Seassa paljon keraamisen putken paloja.
Kerroksen yläpuolella: ASY1, ASY3
Kerroksen alapuolella: ASY6, ASY9, ASY10, ASY11, ARP1
Ajoitus: 1900-luku
- ASY9** **Tummanruskea, tiivis hieno hiekka, jossa seassa tiilimurskaa, laastia, puusilppua/-lastua, hiiltä, orgaanista ainesta**
Kaivaustapa: lapio/lasta
Sijainti: alue A
Kerroksen paksuus: 5-8 cm
Muuta: kivijalan AR1 sisäpuolella. Kerroksen sisässä hajanaista maatumutta lankkua/lautaa.
Purkukerros?
Kerroksen yläpuolella: ASY8, ASY10, ASY12
Kerroksen alapuolella: ASY13, ASY18
Löydöt: KM39507: 1-4, 15
Ajoitus: 1800-luku
- ASY10** **Ruskea, tiivihkö, hieno hiekka, jossa seassa tiilimurskaa, laastia ja hiiltä**
Kaivaustapa: lasta/lapio
Sijainti: alue A
Kerroksen paksuus: 12-20 cm
Muuta: seassa keraamisen putken paloja. Sekoittunut. Sijoittui alueen A eteläreunalle.
Kerroksen yläpuolella: ASY8
Kerroksen alapuolella: ASY9, ASY11
Ajoitus: 1900-luku
- ASY11** **Likainen, vaaleanharmaa, tiivis hiesu ja jossa hienoa hiekkää, puusilppua/-lastua ja hiiltä seassa**
Kaivaustapa: lapio/lasta
Sijainti: alue A
Kerroksen paksuus: 5-7 cm
Muuta:
Kerroksen yläpuolella: ASY8, ASY10
Kerroksen alapuolella: ASY9
Ajoitus: 1900-luku?

- ASY12** **Tummanruskea, löyhä, keskikarkea hiekka, jossa seassa tiilimurskaa/tiiltä, laastia, hiiltä ja orgaanista ainesta**
Kaivaustapa: lasta/lapio
Sijainti: alue A
Kerroksen paksuus: n. 40 cm
Muuta: resentin kaivannon ARP2 täyttö
Kerroksen yläpuolella: ASY1
Kerroksen alapuolella: ASY15, ARP2
Näytteet: otettu maanäyte AMN2, korkeudelta 8,06 m mpy . Näyte poistettu.
Ajoitus: 1900-luku
- ASY13** **Likainen, tiivis, vaaleanharmaa hiesu, jossa oranssin hiekan viiruja. Seassa puulastua ja vähän hiiltä**
Kaivaustapa: lasta/lapio
Sijainti: alue A
Kerroksen paksuus: 5-20 cm
Muuta: Kerroksessa linssi maatonutta ainesta ASY21. Kerroksen sisässä maatonutta lautaa.
Purkukerros?
Kerroksen yläpuolella: ASY9, ASY19
Kerroksen alapuolella: ASY14, ASY20, ASY22, AR1
Löydöt: KM39507: 5-6
Poistetut löydöt: nrot 5, 6 ja 8
Ajoitus: 1700-luku?
- ASY14** **Tummanruskea, tiivis ja maatonut puulastu/-silppukerros**
Kaivaustapa: lasta/lapio
Sijainti: alue A
Kerroksen paksuus: n. 1 cm
Muuta: AR1:n sisäpuolella. Yksikkö katkeaa rajapintaan ARP2.
Kerroksen yläpuolella: ASY13
Kerroksen alapuolella: ASY15
Löydöt: -
Poistetut löydöt: -
Ajoitus: 1700-luku
- ASY15** **Likainen, tiivis vaaleanharmaa hiesu, jossa oransseja hiekkaviiruja. Seassa puusilppua/-lastua, hiiltä ja tuohen kappaleita**
Kaivaustapa: lasta/lapio
Sijainti: alue A
Kerroksen paksuus: 20 cm
Muuta: kivijalan AR1 alimmat kivet kaivettu tähän kerrokseen.
Kerroksen yläpuolella: ASY14, ASY12, ASY20, ASY23, ARP2, AR1
Kerroksen alapuolella: ASY5
Löydöt: KM39507: 7
Poistetut löydöt: nro 7
Ajoitus: 1700-luku
- ASY16** **Tummanruskea (osin harmaa/musta), tiiviikö hieno hiekka, jossa seassa tiilimurskaa, savea, hiiltä ja hieman laastia**
Kaivaustapa: lasta/lapio/kaivinkone
Sijainti: alue A koillisosa
Kerroksen paksuus: 5-7 cm
Muuta: Sijaitsi AR1 ulkopuolella pohjoisessa ja ARP2:n vieressä.
Kerroksen yläpuolella: ASY1
Kerroksen alapuolella: ASY5
Ajoitus: 1900-luku

- ASY17** Vaaleanharmaa, tiivis, likainen hieno hiekka. Seassa hiesua, tiilimurskaa/tiiltä, laastia ja hieman hiiltä täplinä
Kaivaustapa: lasta/lapio/kaivinkone
Sijainti: alue A
Kerroksen paksuus: 15 cm
Muuta: sekoittunut yksikkö kivijalan AR1 ulkopuolella lounaassa rajapinnanARP2 vieressä.
Kerroksen yläpuolella: ASY1
Kerroksen alapuolella: ASY5
Ajoitus: 1900-luku
- ASY18** Palokerros: hiiltä ja nokea seassa puunsilppua/-lastua ja keskikarkeaa hiekkaa
Kaivaustapa: lasta
Sijainti: 137-141/500-502, 143/500
Kerroksen paksuus: 5 cm
Muuta: kerroksessa ASY9 sijainneiden hajanaisten lankkujen alla.
Kerroksen yläpuolella: ASY9
Kerroksen alapuolella: ASY19
Löydöt: KM39507: 8, 16
Poistetut löydöt: nro 4
Ajoitus: 1800-luku
- ASY19** Tiivis, oranssinruskea, keskikarkea hiekka, jossa seassa puunsilppua ja hiiltä
Kaivaustapa: lasta
Sijainti: alue A, länsiosa
Kerroksen paksuus: 3-4 cm
Muuta: -
Kerroksen yläpuolella: ASY18
Kerroksen alapuolella: ASY13
Löydöt: -
Poistetut löydöt:
Ajoitus: 1800-luku
- ASY20** Tummanruskea puulastu/-silppukerros, seassa hieman keskikarkeaa hiekkaa
Kaivaustapa: lasta
Sijainti: alue A, kivijalan AR1 sisäpuoli, kuopat ARP3-ARP5
Kerroksen paksuus: 0,5-1 m
Muuta: kuoppien ARP3-ARP5 täyttökerros. Puulastun koko 10-15 cm.
Kerroksen yläpuolella: ASY13, ASY22
Kerroksen alapuolella: ASY15, ASY23, ARP3, ARP4, ARP5
Löydöt: KM39507: 9-13, 17-20
Poistetut löydöt: nrot 1-2
Ajoitus: 1700-luku
- ASY21** Tummanruskea, orgaaninen ja maatonut aines
Kaivaustapa: lasta
Sijainti: alue A, kivijalan keskellä
Kerroksen paksuus: 1 cm
Muuta: kerroksen ASY13 linssi
Kerroksen yläpuolella: ASY13
Kerroksen alapuolella: ASY13
Ajoitus: 1700-luku?
- ASY22** Oranssi, hieman punertava, löyhä ja karkea hiekka
Kaivaustapa: lasta/lapio
Sijainti: alue A lounaisosa, AR1 kivijalan sisäpuoli
Kerroksen paksuus: + 20 cm

Muuta: Vaaleanruskeaa ja keskiruskeaa hiekkaa sekaisin. Tummemmassa hiekassa juuria ja hiiltä. Yksikön pinnalla kuokkimisen jälkiä. Kuopan ARP6 täyttö. ASY49 linssinä yksikön sisässä
Kerroksen yläpuolella: ASY13
Kerroksen alapuolella: ASY20
Löydöt: KM39507: 14
Ajoitus: 1700-luku

ASY23 Vaaleanruskea, löyhä, hieno hiekka. Seassa vähän puulastua
Kaivaustapa: lasta/lapio
Sijainti: kivijalan AR1 sisäpuoli, tynnyrin ARP5 täyttö.
Kerroksen paksuus: 41 cm
Muuta: tynnyrin ARP5 täyttö. Kerros oli kaivettaessa täysin roudassa.
Kerroksen yläpuolella: ASY20
Kerroksen alapuolella: ASY15, ARP5
Ajoitus: 1700-luku

Alueelta A dokumentoidut rakenteet

AR1 Kivijalka
Koko ja kuvaus: koko 3,8 x 3,8 m. Nelikulmaisen ja kylmämuuratun rakenteen, todennäköisesti kylmän ulkorakennuksen aitan, kivijalan jäännös. Rakennuksen ylempiä rakenteita ei ollut säilynyt ja myös kivijalan eteläseinämä oli täysin tuhoutunut. Sijainti korkeudella 8,38 m mpy. Säilyneitä kivikertoja oli länsi- ja pohjoisseinämässä kaksi ja rakennuksen itäseinämässä kolme. Palamattomien rakennekivien välissä oli paikoitellen pienempää terää kiveä tilkkeenä. Pohjois- ja itäseinämien kivikertojen väliin oli paikallisesti aseteltu tuohilevyä eristeeksi. Osa rakennekivistä, kuten nurkkakivet oli lohkottuja, osa oli käsittelemättömiä luonnonkiviä. Ylemmät kivikerrat oli perustettu hiesuun ASY5 ja alemmat pohjasaveen ASY7. Kivijalan sisältä dokumentoitiin kolme kuoppajäännöstä ARP3-ARP5, jotka tulkittiin säilytyskuopiksi. Kuopat liittyvät selkeästi kivijalkaan. Rakenne on tuhoutunut vuoden 1822 suurpalossa.
Sijainti: alue A
Kartat: 1, 3-7
Muuta: Rakennekivien koot: 50 x 54 cm, 52 x 58 cm, 40 x 47 cm. Kivijalan sisäpuolelta, täyttökerroksista, dokumentoitiin hajanaisia maatuneita lankkuja/lautoja, joiden pituus oli 125-170 cm, leveys 20-25 cm ja paksuus 2-4 cm. Osa lankuista oli palamattomia ja osa oli hiiltyneitä. Yksi puista oli haljispuu. Puiden tulkittiin olevan rakenteen AR1 purkujätettä.
Rakenteen yläpuolella: ASY12
Rakenteen alapuolella: ASY5, ASY15 ja ASY7
Rakenteen kanssa samanaikaisia: ARP3-ARP5
Ajoitus: 1700-luku - vuoden 1822 palo

Dokumentoidut rajapinnat

ARP1 Rajapinta 1: moderni kaivanto
Koko ja kuvaus: laakea kuopanne, jonka Ø n. 5 m. Moderni kaivanto, alun perin mahdollisesti putkikaivanto. Täytön paksuus parhaimmillaan 1,4 m, mutta kuopanne madaltuu länteen, jossa täytön paksuus on enää 10 cm.
Sijainti: koeoja A ja osin alue A, eteläosa
Kartat: -
Leikkasi yksiköitä: kaikki alueen A eteläosan kulttuurikerrokset
Täyttynyt yksiköillä: ASY3, ASY8
Samanaikainen: ARP2
Muuta: pohja yksikössä ASY6
Ajoitus ja tulkinta: 1900-luku

ARP2 Rajapinta 2: moderni kaivanto

Koko ja kuvaus: n. 40 x 80 cm. Moderni, hieman epäsäännöllisen muotoinen kaivanto alueen A ja rakenteen AR1 pohjoispuolella.

Sijainti: alue A

Kartta: 6

Leikkasi yksiköitä: alueen A pohjoispuolen kulttuurikerrokset

Täyttynyt yksiköillä: ASY12

Samanaikainen: ARP1

Muuta: pohja kaivettu hiesuun ASY15.

Ajoitus ja tulkinta: 1900-luku, purkujätekuoppa.

ARP3

Rajapinta 3: kuoppajäännös

Koko ja kuvaus: Kuoppajäännös, jossa oli kolme tasoa. Pinnastaan se oli laakea ja halkaisijaltaan 160 cm ympyrä, keskiosaltaan suorakaiteen muotoinen ja kooltaan 0,8 x 1 m ja lopulta pohjasta 0,3 x 0,4 m kokoinen suorakaide. Jyrkkäreunaisen kuopan pohja sijaitsi korkeudella 6,76 m mpy.

Sijainti: alue A, kivijalan AR1 sisäpuoli

Kartat: 4-5

Leikkasi yksiköitä: ASY15, pohja hiesussa ASY5

Täyttynyt yksiköillä: ASY20

Samanaikainen: AR1, ARP4-ARP5

Muuta: täytön paksuus 1,1 m

Ajoitus ja tulkinta: kellari-/varastokuoppa, 1700-luku – 1800-luvun alku

ARP4

Rajapinta 4: kuoppajäännös

Koko ja kuvaus: pintatasoltaan epäsäännöllisen muotoinen Ø n. 80-70 cm ja pohjastaan melko säännöllinen ympyrä 40-50 cm. Kuopan pohja sijaitsi korkeudella 7,07 m mpy. Kuopan syvyys oli 45 cm.

Kartat: 4-5

Leikkasi yksiköitä: ASY15, pohja hiesussa ASY5

Täyttynyt yksiköillä: ASY20

Samanaikainen: AR1, ARP3, ARP5

Muuta: sijaitsi lähes kiinni kivijalassa AR1

Ajoitus ja tulkinta: kellari-/varastokuoppa, 1700-luku – 1800-luvun alku

ARP5

Rajapinta 5: kuoppajäännös, johon upotettu tynnyri

Koko ja kuvaus: tynnyrin mitat: Ø 45 cm ja korkeus 65 cm. Tynnyrissä oli kaksi vannetta sekä ylä- ja alaosassa. Tynnyrissä ei ollut kantta eikä pohjaa eikä siinä havaittu merkintöjä. Yhdessä seinälaudassa oli neliskulmainen aukko, jonka perusteella kyseessä on uusiokäyttöön otettu tervatynnyri. Tynnyri oli upotettu hiesuun ASY5 korkeudelle 7,16 m mpy.

Kartat: 4-5

Leikkasi yksiköitä: ASY15, pohja hiesussa ASY5

Täyttynyt yksiköillä: ASY20, ASY23

Samanaikainen: AR1, ARP3, ARP4

Maanäytteet: AMN2 tynnyrin seinämästä, analysoitu.

Muuta: -

Ajoitus ja tulkinta: kellari-/varastokuoppa, jossa uusiokäytetty tervatynnyriä, 1700-luku – 1800-luvun alku

Tutkimusalue D

Dokumentoidut stratigrafiset yksiköt

BSY0

Betoni ja sora

Kaivaustapa: kaivinkone

Sijainti: Koko koeoja D

Kerroksen paksuus: max. 5 cm

Muuta: -

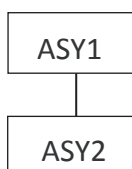
Kerroksen alapuolella: DSY0

Ajoitus: 1900-luku

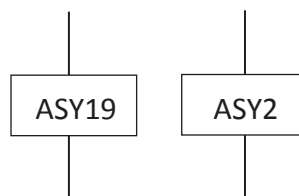
- DSY1** **Hiesu**
Kaivaustapa: kaivinkone
Sijainti: Koko koeoja D
Kerroksen paksuus: max. 40 cm
Muuta: -
Kerroksen yläpuolella: DSY0
Kerroksen alapuolella: DSY2
Ajoitus: 1900-luku
- DSY2** **Hiesu, jossa seassa rakennusjätettä**
Kaivaustapa: kaivinkone/lapio/lasta
Sijainti: Koeojan D länsiosa, DR1 sisäpuoli
Kerroksen paksuus: max. 80 cm
Muuta: rakenteen DR1 täyttökerros
Kerroksen yläpuolella: DSY1
Kerroksen alapuolella: DSY3
Ajoitus: 1960-luku
- DSY3** **Rakennus- ja palojätteen sekainen hiekka**
Kaivaustapa: lasta/lapio
Sijainti: Koeojan D länsiosa, DR1 sisäpuoli
Kerroksen paksuus: max. 20-30 cm
Muuta: seassa puuroskaa, palojätettä, tiiltä, kiveä, laastia ja maalattua laattaa.
Kerroksen yläpuolella: DSY2
Kerroksen alapuolella: DR1
Ajoitus: 1960-luku
- DSY4** **Puhdas pohjahiesu**
Kaivaustapa: kaivinkone/lapio
Sijainti: Koko koeoja D
Kerroksen paksuus: jatkui kaivamattomaan maahan.
Muuta: luontainen kerros.
Kerroksen yläpuolella: DR1

Dokumentoidut rakenteet

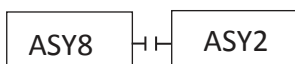
- DR1** **Vanhan apteekin kivijalkaa**
Koko ja kuvaus: Dokumentoitu osa n. 2,5 x 6 m. Luode-kaakkosuuntaisessa kivijalassa kolme kivikertaa. Ensimmäinen ja toinen täysin säilynyt kivikerta muodostui suorakulmaisista, lohkotuista ja kooltaan massiivisista kivistä, joiden koko oli 57 x 60 x 70 cm, 40 x 60 x 110 cm välillä. Näiden kivikertojen välissä oli runsaasti laastia. Alin kivikerta poikkesi kahdesta ylemmästä. Se koostui pienemmistä, kooltaan 20 x 20-30 cm olleista kivistä. Alimmat kivet vaikuttivat muotoilemattomilta luonnonkiviltä, eikä niiden välissä ollut lainkaan laastia. On mahdollista, että alimman kivikerran kivet ovat peräisin vanhemmasta rakenteesta, jota on hyödynnetty uutta rakennettaessa. Alin kivikerta sijaitsi korkeudella 7,00 m mpy ja rakenteen kiviseinämän paksuus oli n. 60 cm. Alimpien kivet oli kaivettu korkeudelle 6,80 m mpy.
Sijainti: Koeojan D länsiosa
Kartat: 1, 8
Muuta: rakennus on purettu v. 1962
Rakenteen yläpuolella: DSY3
Rakenteen alapuolella: DSY4
Rakenteen kanssa samanaikaisia: -
Ajoitus: 1800-luvun alku 1960-luku

Yksiköillä on ajallinen ja suora stratigrafinen kontakti

Yksiköillä ei ole suoraa fyysistä kontaktia

Yksiköillä on ajallinen ja fyysinen korrelaatio, mutta ovat erillisiä yksiköitä (kerroksen sisäinen linssi erilaisesta maa-aineksesta)

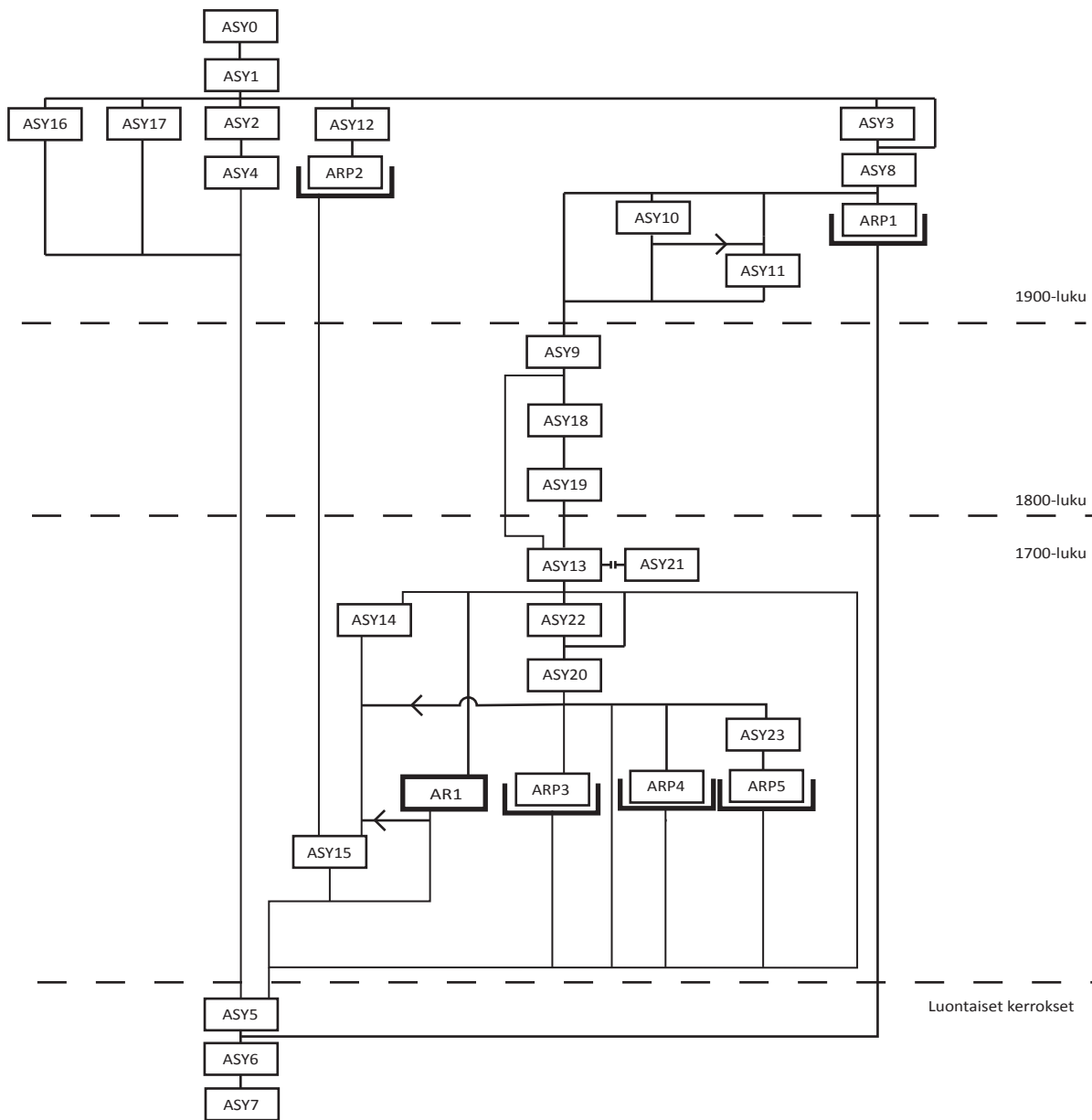

Rakenne

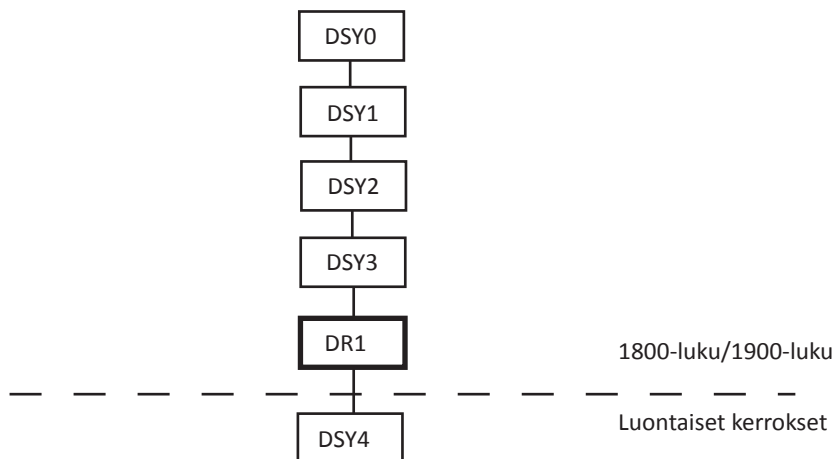

Rajapinta

Koeaja A/alue A

Koeaja D

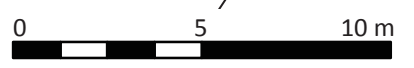
Karttaluettelo

- Kartta 1** Yleiskartta Mk 1:200.Koeojat ja alue A. Takymetrimittaus 8.5. ja 26.6.2013 Oulun tekninen liikelaitos. Puhtaaksiirto Tiia Ikonen.
- Kartta 2** Yleiskartta, pinta- ja pohjakorot (taso 0). Mk 1:160. Mittausdokumentointi 30.4.-10.5. ja 25.-26.6.2013 Tiia Ikonen. Puhtaaksiirto Tiia Ikonen.
- Kartta 3** Tasokartta, alue A, taso 1, AR1. Mk 1:20. Mittausdokumentointi Tiia Ikonen 6.5.2013. Puhtaaksiirto Tiia Ikonen.
- Kartta 4** Tasokartta, alue A, taso 2. AR1, ARP2, ARP3, ARP4, ARP5. Mk 1:20. Mittausdokumentointi Tiia Ikonen 8.5.2013. Puhtaaksiirto Tiia Ikonen.
- Kartta 5** Tasokartta, alue A, taso 3 (hahmotelma). AR1, ARP2, ARP3, ARP4, ARP5. Mk 1:20. Mittausdokumentointi Tiia Ikonen, Marika Hyttinen ja Terhi Taipaleenmäki 10.5.2013. Puhtaaksiirto Tiia Ikonen.
- Kartta 6** Profiilikartta, alue A:n luoteisprofiilia. Mk 1:10. Mittausdokumentointi Tiia Ikonen 6.5.2013. Puhtaaksiirto Tiia Ikonen.
- Kartta 7** Profiilikartta, alue A:n lounaisprofiilia. Mk 1:20. Mittausdokumentointi Tiia Ikonen 10.5.2013. Puhtaaksiirto Tiia Ikonen.
- Kartta 8** Tasokartta, Koeoja D, taso 1. DR1 (+poikkileikkauskartta rakenteesta DR1). Mk 1:20. Mittausdokumentointi Tiia Ikonen 25.6.2013. Puhtaaksiirto Tiia Ikonen.

KARTTASELITTEET

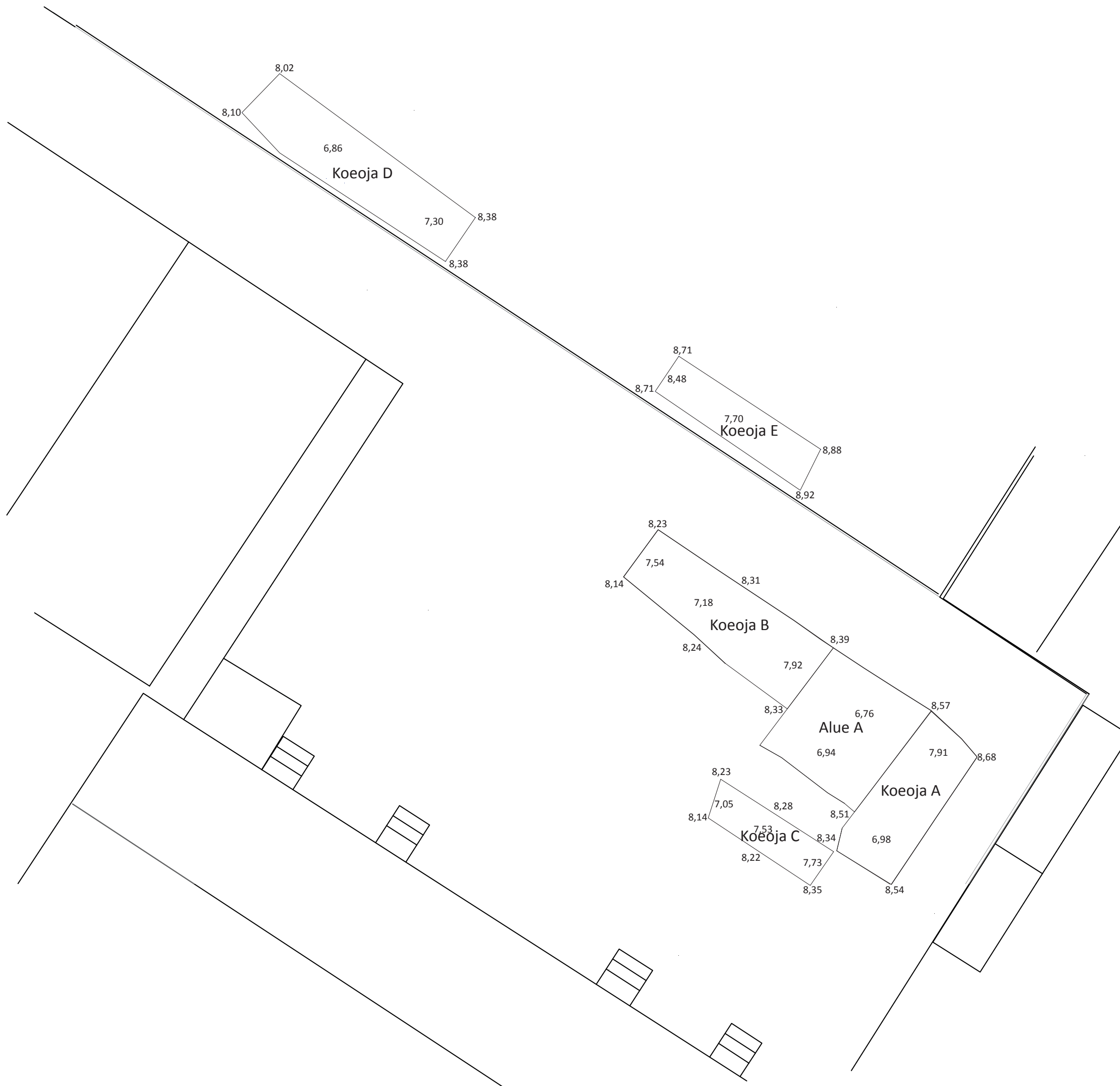
- Rakenne
- 140 Mittauspiste
- Alkuperäinen peruslinja

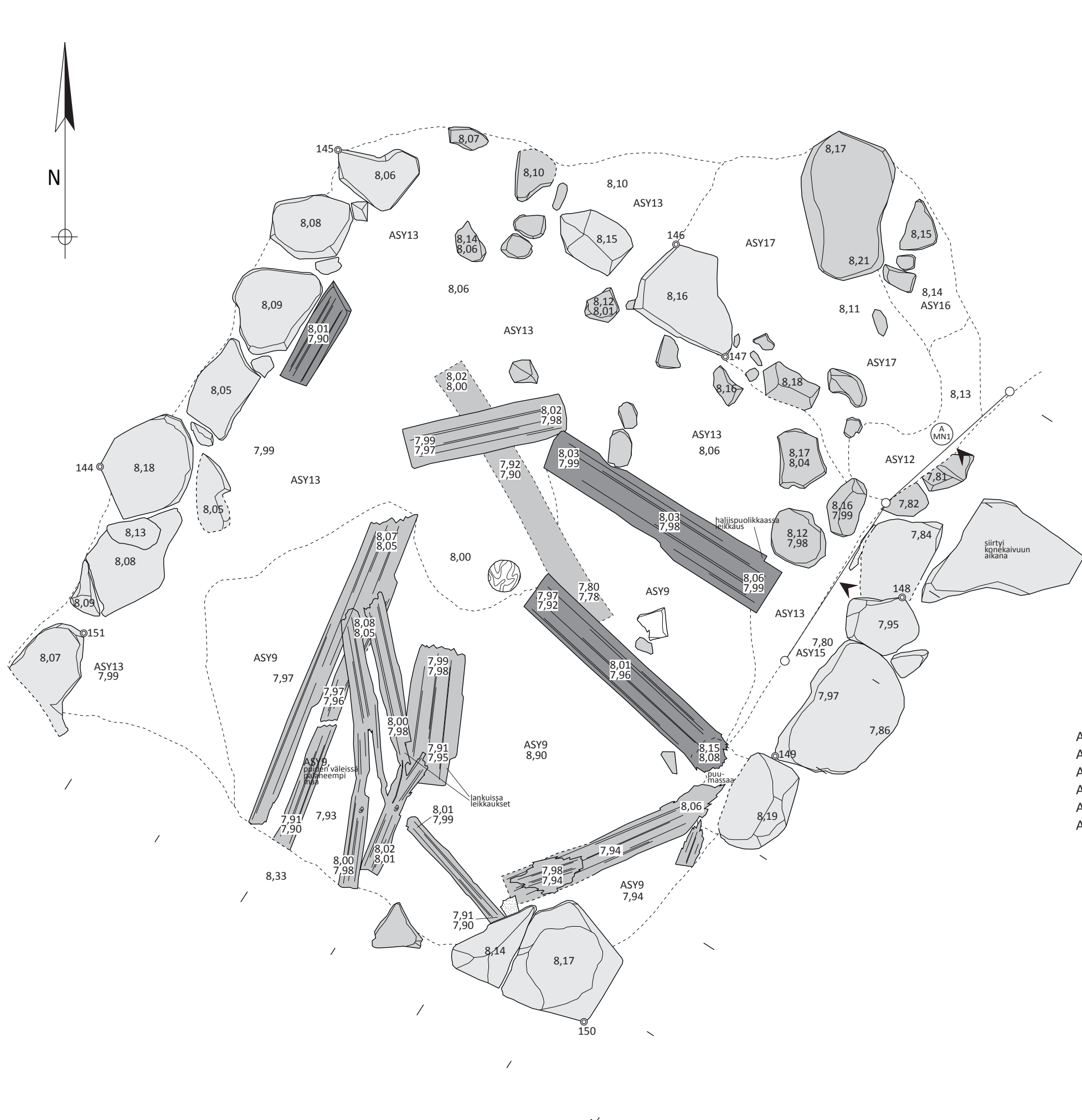

<p>OULU Kauppurienväki 9 ja Torikatu 11, OKAT-13 M. Hyttinen 2013</p>	<p>Yleiskartta, koeajat ja alue A 1:200</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Mittausdokumentaatio Takymetrimittaus Oulun kaupungin tekninen liikelaitos ja Tiia Ikonen, 8.5. ja 26.6.2013 Puhtaaksi siirto Tiia Ikonen 2013</p>	<p>MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET KOKOELMAT, HELSINKI Sturenkatu 2a PL 913 00101 Helsinki puh. (09) 40 501</p>	<p>ALKUPERÄINEN KARTTAPOHJA © Oulun kaupunki, 2013</p> <p style="text-align: center;">Kartta 1</p>

0 5 10 m

OULU Kauppurienväki 9 ja Torikatu 11, OKAT-13 M. Hyttinen 2013	Yleiskartta, pinta- ja pohjavaaitukset 1:160
MITTAUSDOKUMENTOINTI Mittausdokumentaatio Tiia Ikonen, 30.4.-10.5. ja 25.-26.6.2013 Puhtaaksi piirto Tiia Ikonen 2013	MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET KOKOELMAT, HELSINKI Sturenkatu 2a PL 913 00101 Helsinki puh. (09) 40 501
	ALKUPERÄINEN KARTTAPOHJA © Oulun kaupunki, 2013
	Kartta 2

- ASY9 Tiivis, tumman ruskea, hieno hiekka seassa puuroskaa ja tiilimurskaa
- ASY12 Löyhä, tumman ruskea keskikarkea hiekka seassa orgaanista ainesta
- ASY13 Vaaleanharmaa, paikoitellen oranssi hiesu seassa puulastua
- ASY15 Likainen, vaaleanharmaa hiesu seassa puulastua ja hiiltä
- ASY16 Tumman ruskea, paikoitellen harmaa hieno hiekka, seassa tiilimurskaa, hiiltä ja tiiltä
- ASY17 Vaalea harmaanruskea hieno hiekka seassa hiiltä ja tiiltä

Kuoppa/korkeusero

Yksikköraja

Kivi AR1:stä

Kivi

Tiili

Maanäyte

Haljispuolikas

Lankku/puu

Lankku, joka selkeästi muita puita alempana

Tuohi

Pahka-astia

Pro ilikartan sijainti

Pro ilikartan suunta

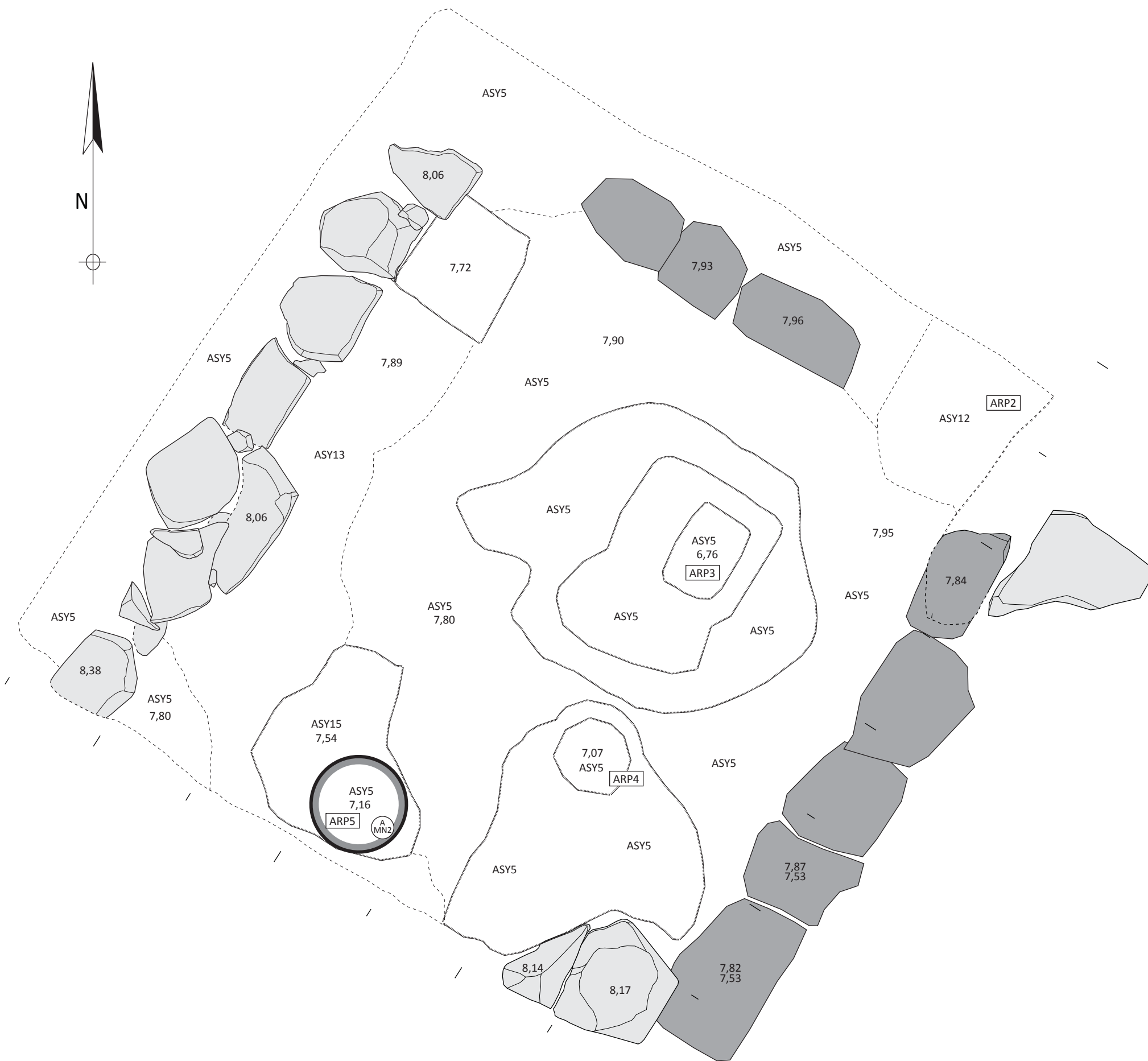
Takymetripiste

OULU Kauppurienkatu 9 ja Torikatu 11, OKAT-13 M. Hyttinen 2013	Tasokartta Alue A, taso 1, AR1 1:20	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Mittausdokumentaatio Tiia Ikonen, 6.5.2013 Puhtaaksi siirto Tiia Ikonen 2013	MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET KOKOELMAT, HELSINKI Sturenkatu 2a PL 913 00101 Helsinki puh. (09) 40 501	Kartta 3

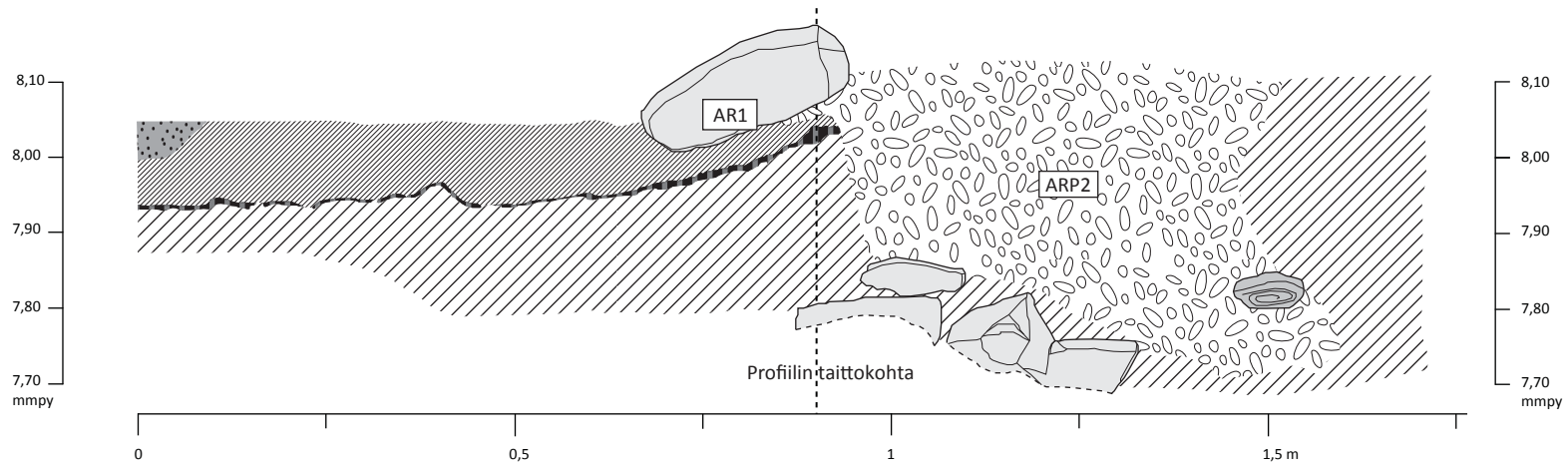
- ASY5 Vaaleanharmaa, raidallinen hiesu, pohjamaa
- ASY12 Löyhä, tummanruskea keskikarkea hiekka, seassa orgaanista ainesta
- ASY13 Vaaleanharmaa, paikoitellen oranssi hiesu, seassa puulastua

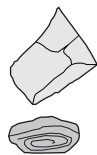
- Kuoppa/korkeusero
- Yksikköraja
- Kivi AR1
- AR1 alempi kivikerta
- Maanäyte
- Tynnyri

0 1 m

<p>OULU Kauppurienkatu 9 ja Torikatu 11, OKAT-13 M. Hyttinen 2013</p>	<p>Tasokartta - hahmotelma Alue A, taso 3, AR1, ARP2, ARP3, ARP4, ARP5, 1:20</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Mittausdokumentaatio Tiia Ikonen, Marika Hyttinen ja Terhi Taipaleenmäki 10.5.2013 Puhtaaksipiirto Tiia Ikonen 2013</p>	<p>MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET KOKOELMAT, HELSINKI Sturenkatu 2a PL 913 00101 Helsinki puh. (09) 40 501</p>	<p>Kartta 5</p>

- ASY9 Tummanruskea, hieno hiekka seassa puulastua ja hiiltä
- ASY12 Löyhä, tummanruskea keskikarkea hiekka, seassa orgaanista ainesta
- ASY13 Vaaleanharmaa, paikoitellen oranssi hiesu, seassa puulastua
- ASY14 Maatunut puusilppu
- ASY15 Likainen, vaaleanharmaa hiesu, seassa puulastua ja hiiltä

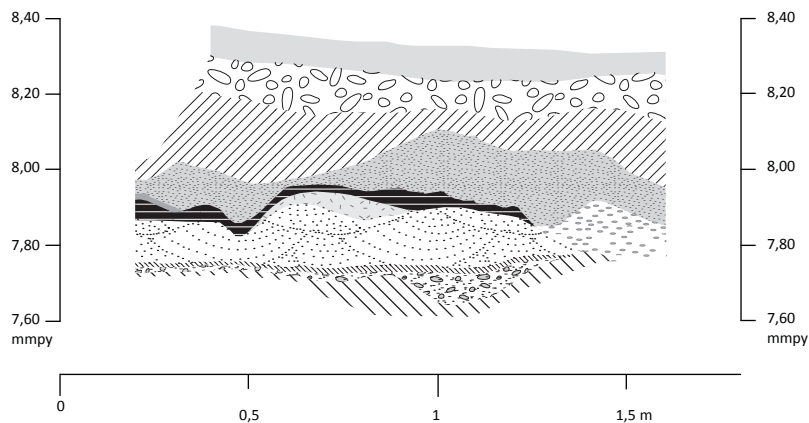

Kivi

Puu

0 0,5 m

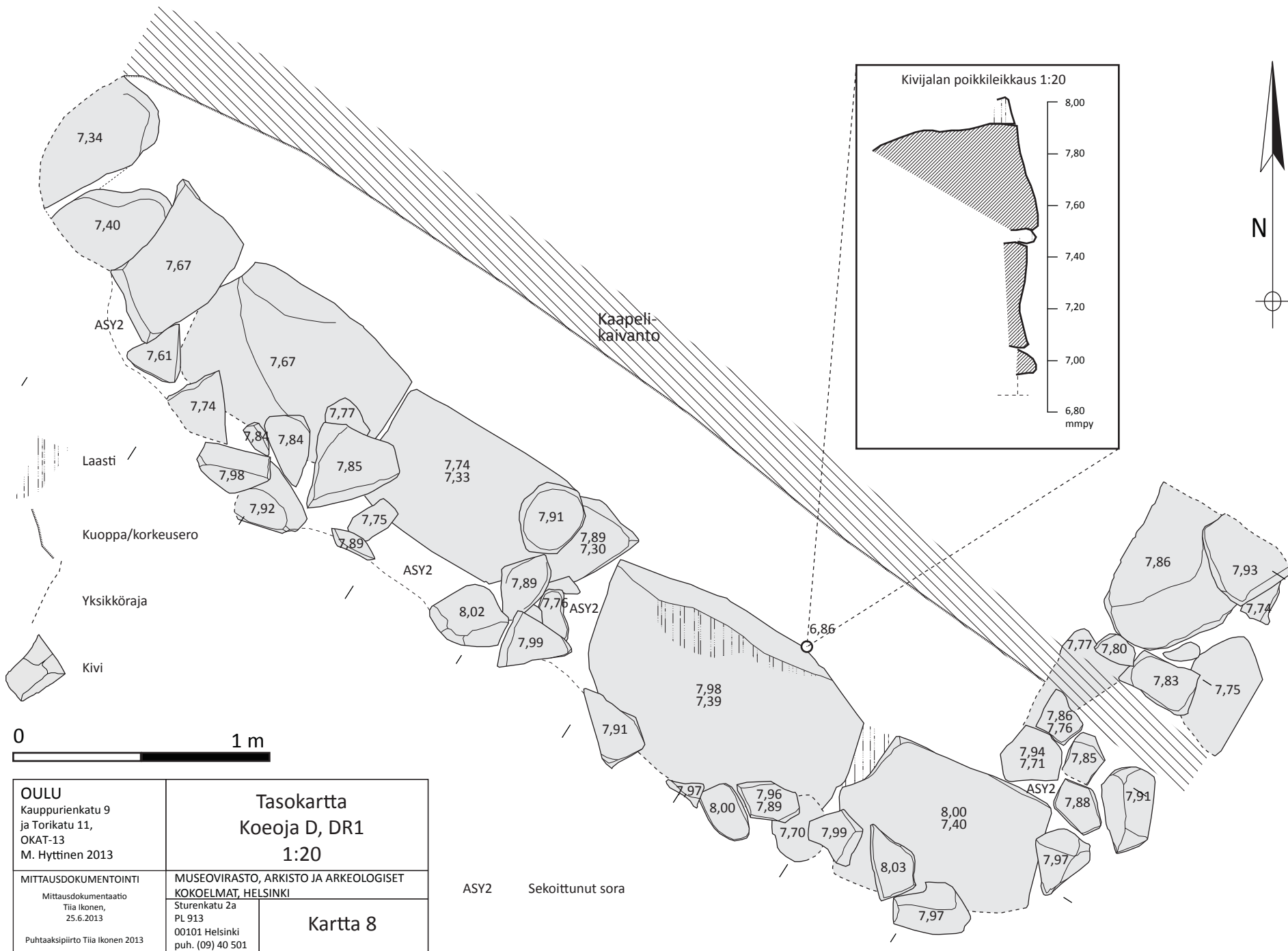
OULU Kauppurienkatu 9 ja Torikatu 11, OKAT-13 M. Hyttinen 2013		Profiilikartta Alue A:n luoteisprofiilia AR1, ARP2, 1:10	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Mittausdokumentaatio Tiia Ikonen, 6.5.2013 Puhtaaksipiirto Tiia Ikonen 2013		MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET KOKOELMAT, HELSINKI Sturenkatu 2a PL 913 00101 Helsinki puh. (09) 40 501	
		Kartta 6	

	ASY0	Pihan päällystebetoni
	ASY1	Sepeli
	ASY8	Vaaleanruskea, hieno hiekka seassa tiiltä, puulastua ja hiiltä
	ASY10	Ruskea, hieno hiekka seassa tiiltä, laastia, keraamisen putken kappaleita
		Häiriintynyt kerros, liittyyne ASY10:n
	ASY11	Vaaleanharmaa, likainen hiesu seassa puusilppua
	ASY18	Musta, nokinen palokerros, seassa puulastua
		Harmaa hiekka
	ASY13	Vaaleanharmaa likainen hiesu seassa puusilppua
	ASY22	Oranssi, ruosteen punainen karkea hiekka
	ASY20	Tummanruskea puuroskakerros
	ASY5	Vaaleanharmaa hiesu, luontainen pohjamaa

OULU Kauppurienkatu 9 ja Torikatu 11, OKAT-13 M. Hyttinen 2013		Profiilikartta Alue A:n lounaisprofiilia 1:20	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Mittausdokumentaatio Tiia Ikonen, 10.5.2013 Puhtaaksi siirto Tiia Ikonen 2013		MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET KOKOELMAT, HELSINKI Sturenkatu 2a PL 913 00101 Helsinki puh. (09) 40 501	
		Kartta 7	

OULU Kauppurienukatu 9 ja Torikatu 11, OKAT-13 M. Hyttinen 2013		Tasokartta Koeja D, DR1 1:20	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Mittausdokumentaatio Tiia Ikonen, 25.6.2013 Puhtaaksi piirto Tiia Ikonen 2013		MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET KOKOELMAT, HELSINKI Sturenkatu 2a PL 913 00101 Helsinki puh. (09) 40 501	
		Kartta 8	

ID	ETRS-GK26 N	ETRS-GK26 E	N2000	ETRS-TM35FIN N	ETRS-TM35FIN E
100	7212836.401	474972.368	8.317	7210719.871	427853.022
101	7212838.246	474973.615	8.327	7210721.696	427854.297
102	7212844.266	474965.406	8.105	7210727.843	427846.187
103	7212842.644	474963.827	8.027	7210726.246	427844.583
104	7212832.430	474982.149	8.636	7210715.747	427862.735
105	7212830.947	474981.159	8.619	7210714.281	427861.722
106	7212826.813	474987.238	8.905	7210710.053	427867.733
107	7212828.528	474988.097	8.837	7210711.753	427868.619
108	7212815.484	474986.808	7.983	7210698.736	427867.124
109	7212817.213	474987.921	8.002	7210700.446	427868.264
110	7212818.905	474988.904	8.211	7210702.122	427869.273
111	7212817.856	474990.632	8.224	7210701.046	427870.984
112	7212816.121	474989.539	7.919	7210699.329	427869.864
113	7212814.600	474988.500	7.946	7210697.825	427868.801
114	7212813.514	474990.123	8.311	7210696.714	427870.406
115	7212816.763	474992.209	7.998	7210699.929	427872.543
116	7212810.277	474991.003	8.386	7210693.465	427871.235
117	7212811.678	474988.772	8.253	7210694.900	427869.027
118	7212812.640	474989.001	8.329	7210695.858	427869.271
119	7212813.671	474989.099	8.121	7210696.887	427869.385
120	7212814.112	474988.389	8.080	7210697.339	427868.683
121	7212815.591	474986.455	7.995	7210698.848	427866.773
122	7212816.112	474985.547	8.211	7210699.383	427865.874
123	7212817.147	474985.155	8.218	7210700.424	427865.498
124	7212818.608	474984.691	8.240	7210701.892	427865.057
125	7212819.536	474984.095	8.197	7210702.829	427864.476
126	7212820.740	474982.787	8.172	7210704.053	427863.188
127	7212823.167	474979.829	8.081	7210706.525	427860.270
128	7212825.151	474981.277	8.190	7210708.486	427861.749
129	7212823.459	474983.775	8.274	7210706.755	427864.219
130	7212821.347	474986.972	8.352	7210704.593	427867.381
131	7212820.544	474988.107	8.319	7210703.773	427868.502
132	7212819.336	474989.927	8.276	7210702.537	427870.302
133	7212818.420	474991.359	8.285	7210701.598	427871.719
134	7212817.556	474992.736	8.348	7210700.713	427873.082
135	7212816.378	474994.008	8.327	7210699.515	427874.335
136	7212815.618	474994.653	8.435	7210698.746	427874.967
137	7212813.081	474992.943	8.518	7210696.23	427873.218
138	7212810.270	474991.061	8.384	7210693.457	427871.293
139	7212809.060	474992.857	8.639	7210692.219	427873.069
140	7212818.385	474999.107	9.824	7210701.441	427879.463
141	7212822.339	474993.095	10.215	7210705.488	427873.516
142	7212832.294	474969.036	11.797	7210715.819	427849.626
143	7212806.711	474979.198	8.914	7210690.087	427859.379
144	7212816.669	474986.914	8.120	7210699.918	427867.249

ID	ETRS-GK26 N	ETRS-GK26 E	N2000	ETRS-TM35FIN N	ETRS-TM35FIN E
145	7212818.192	474988.016	8.056	7210701.423	427868.374
146	7212817.737	474989.635	8.099	7210700.943	427869.985
147	7212817.175	474989.928	8.085	7210700.377	427870.269
148	7212815.985	474990.748	7.782	7210699.174	427871.070
149	7212815.250	474990.124	7.876	7210698.449	427870.435
150	7212813.992	474989.218	7.989	7210697.206	427869.509
151	7212815.818	474986.852	8.081	7210699.069	427867.173
152	7212840.794	474969.773	7.851	7210724.303	427850.497
153	7212840.603	474969.480	7.640	7210724.117	427850.201
154	7212840.428	474969.467	7.726	7210723.94	427850.186
155	7212840.253	474969.629	7.765	7210723.765	427850.345
156	7212840.286	474969.918	7.716	7210723.793	427850.634
157	7212840.314	474970.005	7.750	7210723.820	427850.722
158	7212839.549	474969.275	7.767	7210723.067	427849.980
159	7212839.197	474969.093	7.666	7210722.718	427849.792
160	7212839.293	474968.412	7.783	7210722.824	427849.113
161	7212839.629	474968.395	7.854	7210723.161	427849.102
162	7212839.919	474968.601	7.935	7210723.447	427849.312
163	7212841.295	474966.837	7.661	7210724.850	427847.571
164	7212840.990	474967.565	7.537	7210724.534	427848.293
165	7212840.917	474966.632	7.654	7210724.476	427847.360
166	7212840.767	474966.804	7.625	7210724.323	427847.529

Näytetro	Päivämäärä	Alue	Yksikkö	Rakenne/Rajapinta	Korkeus m mpy	Muuta
AMN1	6.5.2013	A	ASY12	ARP2	8,06	Poistettu
AMN2	10.5.2013	A		ARP5, tynnyrin sisäpinta		Analysoitu

Makrofossiiliraportti

Oulu, Kauppurienkatu 9, kaupunkiarkeloginen koekaivaus

Kenttätöaika: 2.5.–10.5.2013/Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut

Makrofossiilianalyysi

Annemari Tranberg

Humanistinen tiedekunta

Oulun yliopisto

11/2013

Maanäyte Kauppurienkatu 9

Oulu, Kauppurienkatu 9, 2013 (Pallaskortteli)	AMN2
<i>Picea abies</i> (neulasen)	40

Maanäyte (100g) AMN2 otettiin 10.5.2013 Alueelta A (yksikkö AR1) koejasta 4 tynnyrin sisäpinnalta (rakenne ARP5:n). Näyte oli kokonaisuudessaan yhtä vaaleanruskeaa massaa ja palaneita kuusen neulasia. Massasta, jossa neulasen olivat, ei voitu erottaa, oliko kyseessä hyvin lahonnutta luuta vai siemeniä.

Maanäytteet kellutettiin vedellä ja kellutusjäte siivilöitiin (silmäkkö 0,125mm) tutkittavaksi ja tunnistettavaksi stereomikroskoopilla (Leica S4E). Jäänteet säilöttiin 50% alkoholiin. Määritys on tehty kirjallisuuden (Cappers et al. 2006) ja referenssikokoelman avulla. Tämän raportin tekemisessä on käytetty apuna sekä Oulun yliopiston Biologian laitoksen kasvimuseon siemenkokoelmia että eläinmuseon hyönteiskokoelmia. Sekä kellutusjäänteet että siitä erotetut makrofossiilit on alkoholiin säilötyinä Oulun yliopiston arkeologisen laboratorion tiloissa.

Kirjallisuus

Cappers, R.T.J., Bekker, R.M. and Jans, J.E.A. 2006. Digital Seed Atlas of the Netherlands. Groningen Archaeological Studies 4. Barkhuis Publishing, Eelde, The Netherlands. www.seedatlas.nl

Hiitoinen, I. ja Kurtto, A. 2000. Värikkasvio. Otava Keuruu.

Hämet-Ahti L. et al. 1998. Retkeilykasvio. Luonnontieteellinen keskusmuseo. Kasvimuseo. Helsinki.

Piirainen, M., Piirainen, P. ja Vainio, H. 2004. Kotimaan luonnonkasvit. WSOY Porvoo.

Väre, H., Ulvinen, T., Vilpa, E. ja Kalleinen, L. 2005: Oulun kasvit – Piimäperältä Pilpasuolle. – Norrlinia 11: 1-512.

Referenssikokoelmat

Oulun yliopisto, Biologian laitos, Kasvimuseon siemenkokoelmat.

Oulun yliopisto, Biologian laitos, Eläinmuseon hyönteiskokoelmat.